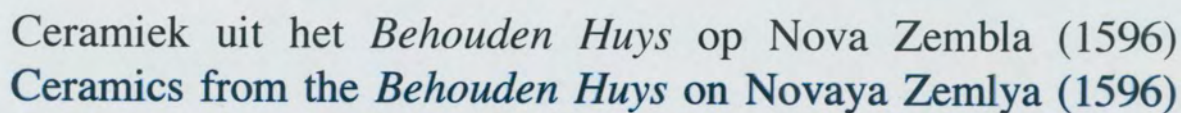

aflevering / volume 17

door / **by:** Karel Vlierman

CORPUS VAN MIDDELEEUWS AARDEWERK UIT GESLOTEN VONDST-
COMPLEXEN IN NEDERLAND EN VLAANDEREN
CORPUS OF MEDIEVAL POTTERY FROM CLOSED FINDS ASSEMBLAGES IN
THE NETHERLANDS AND FLANDERS

AFLEVERING / VOLUME 17:

CERAMIEK UIT HET *BEHOUDEN HUYS* OP NOVA ZEMBLA (1596)
CERAMICS FROM THE *BEHOUDEN HUYS* ON NOVAYA ZEMLYA (1596)

Door / by: Karel Vlierman

Het Corpus van Middeleeuws Aardewerk uit gesloten vondstcomplexen in Nederland en Vlaanderen (CMA) is een uitgave van de Stichting Corpus van Middeleeuws Aardewerk in Nederland en Vlaanderen (CMA).

Bestuur: W. Hupperetz (voorzitter)
E. Nijhof (secretaris, penningmeester)
H.L. Janssen (lid)
F. Verhaeghe (lid)
K. Vlierman (lid)
K. De Groote (lid)
E.J. Bult (lid)

De bestudering van de ceramiek in Rusland en deze aflevering zijn mede mogelijk gemaakt door de Stichting Nationaal Comité Willem Barentz en de Stichting Nederlands Museum voor Anthropologie en Praehistorie.

The ceramics research in Russia and this publication have been made possible by the Stichting Nationaal Comité Willem Barentz and the Stichting Nederlands Museum voor Anthropologie en Praehistorie.

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG
Corpus

Corpus van Middeleeuws Aardewerk uit gesloten vondstcomplexen in Nederland en Vlaanderen (C.M.A.).

's-Hertogenbosch: Corpus Middeleeuws Aardewerk.

Afl. 17. Ceramiek uit het *Behouden Huys* op Nova Zembla 1596/ Volume 17. Ceramics from the *Behouden Huys* on Novaya Zemlya (1596).

Door: Karel Vlierman; [samenst./red. E. Bult & E. Nijhof; eindred.:

Karel Vlierman; ill. Karel Vlierman], - ill.

Met lit. opg.

ISBN 90-71485-13-7.

Trefw. Archeologie; 's-Hertogenbosch/ aardewerk; Nova Zembla; 1596.

Engelse vertaling: Christine Jefferis. Copyright 2005, Stichting Corpus Middeleeuws Aardewerk, 's-Hertogenbosch.

Illustratie schutblad; Karel Vlierman. Manuscript afgesloten oktober 2004.

Samenvatting

De scherven van de negenenveertig stuks ceramiek, beschreven in deze aflevering van het CMA, zijn tussen 1871 en 1995 verzameld in en rond het *Behouden Huys* op Nova Zembla. In 1995 is het archeologische onderzoek op Nova Zembla afgerond. Aangenomen mag worden dat geen vondsten meer kunnen worden aangetroffen. De in deze publicatie behandelde voorwerpen betreft dus de volledige ceramische nalatenschap. Onder de bijna 250 voorwerpen die sinds de negentiende eeuw in de collectie van het Rijksmuseum in Amsterdam zijn opgenomen bevindt zich slechts één steengoed kannetje. De scherven van de expedities in 1993 en 1995 zijn voor dit onderzoek in Nederland bestudeerd en per individu samengebracht. Samen met de summier beschikbare informatie over de scherven en voorwerpen in Rusland kon hierna worden voorspeld, dat bij het bestuderen en samenvoegen van al het materiaal zeer waarschijnlijk een verantwoord overzicht van in tekeningen gereconstrueerde voorwerpen zou kunnen worden samengesteld van alle ceramiek, die op Nova Zembla is achtergebleven in 1597. Tussen 14 en 21 september 1997 is hiertoe een werkbezoek gebracht aan de Academie van Wetenschappen in Moskou en aan het Regionaal Historisch Museum in Archangelsk.

Het betreft (geïmporteerde) Nederlandse gebruiksceramiek, die waarschijnlijk in het laatste decennium van de zestiende eeuw is gemaakt. De gebruikperiode is kort geweest. De vertrekdata van de expeditie uit Amsterdam en Nova Zembla liggen historisch vast. Op 10 mei 1596 vertrokken Willem Barents en Jacob van Heemskerck met een bemanning van vijftien koppen voor de derde maal uit Amsterdam om op zoek te gaan naar een noordoostelijke doorvaart naar Azië. Begin oktober raakte het schip vast in het pakijs aan de noordoostkust van Nova Zembla en werden de mannen gedwongen een onderkomen te bouwen om te overwinteren. Met twee open boten werd op 14 juni 1597 aan de terugtocht

Summary

The sherds of the forty-nine pieces of pottery described in this volume of the CMA were collected in and around the *Behouden Huys* (the Safe House) on Novaya Zemlya between 1871 and 1995. The archaeological investigation on Novaya Zemlya was completed in 1995. It may be assumed that no more finds will be discovered. The objects discussed in this publication therefore represent the entire assemblage of pottery. Among the nearly 250 objects, which have been added to the collection of the Rijksmuseum in Amsterdam since the nineteenth century, there is only a single small stoneware jug. The sherds from the 1993 and 1995 expeditions have been studied for this research in the Netherlands and assembled per individual pottery specimen. These results, together with the scanty information on the sherds and objects available in Russia, led to the conclusion that assemblage and closer examination of the material would very probably result in a reliable survey of artefacts reconstructed in drawings of all the pottery left behind on Novaya Zemlya in 1597. For this purpose, a working visit was made from September 14 – 21, 1997, to the Academy of Sciences in Moscow and to the Regional Historical Museum in Archangelsk.

The pottery finds are (imported) Dutch utensils, probably made in the final decade of the sixteenth century. The period of use was brief. The departure dates of the expedition from Amsterdam and Novaya Zemlya are historically fixed. On May 10, 1596, Willem Barents and Jacob van Heemskerck left Amsterdam for the third time together with a crew of fifteen to search for a north-east passage to Asia. At the beginning of October the ship got stuck in pack ice off the north-east coast of Novaya Zemlya, and the men were forced to build a place where they could shelter for the winter. On June 14, 1597, they began the return voyage in two open boats. Twelve of the seventeen members of the expedition made it back to

begonnen. Twaalf van de zeventien expeditieleden keerden terug in Amsterdam. De andere vijf, waar onder Willem Barents, stierven op Nova Zembla of onderweg. De ontdekkingsreizen en de overwintering zijn wereldberoemd geworden doordat Gerrit de Veer, een van de bemanningsleden, een journaal heeft geschreven dat in 1598 en 1599 in het Nederlands, in het Frans, in het Duits, in het Italiaans en in het Latijn is uitgegeven.

Tijdens het verblijf in het *Behouden Huys* is het kombuisgoed van het schip gebruikt. Het betreft eenvoudige en algemeen aan boord van Nederlandse schepen aangetroffen ceramiek. Op de terugtocht zijn ongetwijfeld enkele stuks meegenomen. Onder de voorwerpen bedoeld voor uitwisseling en handel bevond zich géén ceramiek. De gebroken of onbruikbare voorwerpen bleven achter op Nova Zembla. De verzamelde scherven lagen vermoedelijk beschermd in het *Behouden Huys* of in de afvalhopen. De niet teruggevonden scherven van deze voorwerpen zijn waarschijnlijk eeuwenlang blootgesteld geweest aan de barre, wisselende weersomstandigheden, kapotgevroren en uiteindelijk als gruis onherkenbaar opgenomen in de grond.

Onder de twintig voorwerpen van steengoed vallen twee baardmankruiken op door de geappliqueerde medaillons met het wapen van Elisabeth I van Engeland (003 en 004) en een kannetje met het wapen van Peter Schwartzberg (005). Naast dit kannetje zijn er nog twee kruiken met fijne draairibbels op de hals (006 en 007) en zijn zeven omgekeerd peervormige modellen gevonden met een als standing afgewerkte, enigszins holle voet en met een dakvormige ribbel op de nauwe hals. Deze laatste kruiken (011-017) zijn, op basis van baksel en vergelijking, waarschijnlijk samen met baardmankruik 001 in Westfalen gemaakt. Pottenbakkersafval uit dit gebied ontbreekt echter voor de betreffende periode, zodat daarover (nog) geen zekerheid bestaat. Het andere steengoed komt uit het Rijnland. De inmaak-, zout- of mosterdpot (018) is van een niet veel

Amsterdam. The other five, including Willem Barents, died on Novaya Zemlya on en route. The expeditions and the wintering have become world-famous thanks to Gerrit de Veer, one of the crew, who kept a journal which was published in 1598 and 1599 in Dutch, French, German, Italian and Latin.

During their stay in the *Behouden Huys*, the men used the ship's galley utensils. These were simple pottery vessels commonly used on board Dutch ships. Undoubtedly they would have taken some of them back with them on the voyage home. The items earmarked for exchange and trade did not include ceramics. The broken or unusable objects were left behind on Novaya Zemlya. The sherds collected probably lay protected in the *Behouden Huys* or in the refuse dumps. The missing sherds from these artefacts were probably exposed for centuries to the severe, changeable weather conditions, froze to pieces and finally entered the soil as unrecognizable grit.

Remarkable among the twenty stoneware objects are two *Bartmann* jugs which are unusual because of the appliqué medallions bearing the coat of arms of Elizabeth I of England (003 and 004) and a small jug with the arms of Peter Schwartzberg (005). Apart from this little jug there are two others with fine rilling on the neck (006 and 007) and seven reverse pear-shaped models with a somewhat concave base finished as a foot-ring and with a sharp cordon on the narrow neck. On the basis of fabric and similarity, the latter jugs (011-017) were probably made in Westphalia, together with *Bartmann* jug 001. There is, however, no potters' refuse for the period in question from this area, so there is still no certainty on this point. The remaining stoneware comes from the Rhineland. The preserving jar, salt or mustard pot (018) is a type, which is rarely found. Striking features among the red

voorkomend model. Bij het rood aardewerk valt kannetje 021 en het vrijwel ontbreken van kookpotten en borden op. De herkomst van het kannetje is onbekend, alle andere voorwerpen zijn aardewerkproducten uit de noordelijke Nederlanden. Het voorkomen van slechts enkele kleine objecten van majolica komt overeen met wat aan boord van schepen uit die periode in het voormalige Zuiderzeegebied wordt aangetroffen. Samen met de drinkkruikjes met tinnen deksel (005 en 008) kunnen ze als betrekkelijke luxe en als gebruiksgoed van de officieren worden beschouwd.

Om een indruk te krijgen van de samenstelling en omvang van de oorspronkelijke kombuisinventaris van het schip van Barents en Van Heemskerck zijn de objecten vergeleken met de ceramiek die is gevonden in het wrak van een bewapende tjalk, een ander type schip maar met ongeveer dezelfde lengte. Dit kleine oorlogsscheepje had waarschijnlijk qua samenstelling en aantal personen een ongeveer vergelijkbare bemanning en is tijdens de Tweede Engelse oorlog in 1672 op de Zuiderzee gezonken. Ondanks het verschil van ongeveer vijfenzeventig jaar tussen de ondergang van de beide schepen is vergelijking zinvol. Waarschijnlijk veranderde de aard en het aantal benodigde voorwerpen van de persoonlijke uitrusting en het benodigde kook-, eet- en drinkgerei voor een bewapende groep scheepslieden niet of nauwelijks in de tijd. Soldaten en scheepslieden hadden tot ver in de twintigste eeuw niet meer dan het hoogst nodige tot hun beschikking. Op binnenvaartschepen (met gezinsbewoning) is wel sprake van het geleidelijk uitbreiden van het aantal voorwerpen vanaf het begin van de zeventiende eeuw. De inventaris van de tjalk is de enige complete kombuisuitrusting voor meer dan enkele bemanningsleden, die via archeologisch onderzoek is verzameld en vergelijking mogelijk maakt.

pottery are jug 021 and the virtual absence of cooking-pots and plates. The provenance of this small jug is unknown, but all the other artefacts are pottery products from the northern Netherlands. The occurrence of only a few small maiolica objects corresponds to what is generally found on board ships from this period in the former Zuider Zee area. Together with the drinking jugs with tin lids (005 and 008) they may be regarded as comparatively luxury articles and consequently as officers' utensils.

In order to get an impression of the composition and size of the original galley inventory of Barents and Van Heemskerck's ship, the objects were compared with the ceramics found in the wreck of an armed tjalk, a different type of ship but of about the same length. This small warship probably had a similar type of crew with regard to composition and number of persons, and sank in the Zuider Zee during the Second English War in 1672. Despite the gap of about seventy-five years between both shipwrecks, a comparison is useful. In all probability, the nature and quantity of objects required for personal use and the necessary cooking utensils, tableware and drinking vessels for an armed group of seamen did not alter much in those days. Soldiers and sailors only had at their disposal what was absolutely necessary until well into the twentieth century. On inland vessels (with accommodation for families) there does appear to have been a gradual increase in the number of objects used on board from the beginning of the seventeenth century on. The tjalk inventory is the only complete galley equipment for more than just a few crew members which has been collected by means of archaeological investigation and which makes comparison possible.

Na overleg met de Russische instanties is in 1998 een voorstel naar het Nederlandse Ministerie van Onderwijs, Cultuur en

After consultation with the Russian authorities, a proposal was made in 1998 to the Dutch Ministry of Education, Cultural

Wetenschappen gestuurd om alle in Rusland verblijvende voorwerpen van dit unieke Nederlandse, maar vooral ook mondiale culturele erfgoed van een van de beroemdste ontdekkingsreizen aller tijden, tijdelijk naar Nederland te halen, te restaureren en te exposeren.

Affairs and Science that all the objects in Russia belonging to this unique Dutch, but also world cultural heritage from one of the most famous exploratory expeditions of all time be brought to the Netherlands temporarily for restoration and exhibition.

Inleiding

Tijdens een gezamenlijke expeditie van de afdeling Marine Arctische Expedities van het Russische Instituut voor Onderzoek van Cultureel en Natuurlijk Erfgoed, het Archeologisch Instituut van de Russische Academie van Wetenschappen, beide in Moskou, en het Instituut voor Pre- en Protohistorische Archeologie van de Universiteit van Amsterdam (I.P.P.), is tussen 15 augustus en 18 september 1995 een archeologisch onderzoek ingesteld in en om het *Behouden Huys* op Nova Zembla. De plaats waar de leden van de Barentsexpeditie, op zoek naar een noordoostelijke doorvaart naar Azië, tussen 12 oktober 1596 en 14 juni 1597 overwinterden (Gawronski & Boyarski et al. 1997). De expeditie was een vervolg op het in 1993 door de Russische Academie van Wetenschappen en het I.P.P. georganiseerde archeologische onderzoek in samenwerking met het Instituut voor Arctisch en Antarctisch Onderzoek in St. Petersburg en eerdere expedities naar Nova Zembla van de Academie van Wetenschappen sinds 1986 en met name in 1988, 1991 en 1994.

De uitnodiging aanwezig te zijn bij de reünie van de Nederlandse deelnemers van de (afsluitende) archeologische expeditie in 1995 was een plezierige gelegenheid kennis te nemen van de opgedane ervaringen en te informeren naar eventuele ceramiekvondsten. Scherven waren inderdaad in grote aantallen tijdens de verschillende expedities verzameld en de vondsten van 1993 en 1995 waren op dat moment in Amsterdam.

De ervaring opgedaan bij het onderzoek van de door vorstinwerking aangetaste ceramiekvondsten uit de zeventiende eeuwse walvisvangstnederzetting Smeerenburg op Spitsbergen (CMA aflevering 6; Hacquebord & Vlierman 1991) en het feit dat waarschijnlijk nauwelijks een beter – door externe factoren – zo absoluut gedateerd archeologisch vondstcomplex van Nederlandse gebruiksceramik denkbaar

Introduction

During a joint expedition by the department of Marine Arctic Expeditions of the Russian Institute for Cultural and Natural Heritage Research, the Archaeological Institute of the Russian Academy of Sciences, both in Moscow, and the Institute for Prae- and Protohistoric Archaeology of the University of Amsterdam (I.P.P.), an archaeological investigation was started in and around the *Behouden Huys* on Novaya Zemlya between August 15 and September 18, 1995. This was the place where the members of the Barents expedition in search of a north-east passage to Asia wintered from October 12, 1596 to June 14, 1597 (Gawronski & Boyarski et al. 1997). The joint expedition was a follow-up to the archaeological investigation organized in 1993 by the Russian Academy of Sciences and the I.P.P. in association with the Institute for Arctic and Antarctic Research in St. Petersburg and earlier expeditions to Novaya Zemlya by the Academy of Sciences since 1986, particularly those of 1988, 1991 and 1994.

The invitation to attend the reunion of the Dutch participants of the final archaeological expedition of 1995 offered a pleasant opportunity to become acquainted with the experiences gained on this trip and also to inquire about any pottery finds. As it turned out, large quantities of sherds had in fact been collected during the various expeditions, and the 1993 and 1995 finds were actually present in Amsterdam at that time.

The information acquired during the investigation on the pottery finds eroded by frost from the seventeenth-century whaling settlement of Smeerenburg on Spitsbergen (CMA volume 6; Hacquebord & Vlierman 1991) plus the fact that there is probably no better archaeological finds assemblage of Dutch ceramic utensils imaginable which can be dated so absolutely, due to external factors, was reason enough for me to offer my services to the Dutch expedition

is, was voldoende aanleiding de Nederlandse expeditieleiders P.M. Floore en J.H.G. Gawronski aan te bieden de scherven te onderzoeken en bij voldoende geschiktheid te publiceren in een aflevering van het Corpus Middeleeuws Aardewerk.

In 1995 is het archeologisch onderzoek op Nova Zembla afgesloten. Het is vrijwel uitgesloten dat nog ceramische vondsten zijn achtergebleven. De scherven van de expedities in 1993 en 1995 zijn onderzocht en per individu samengebracht. Aan de hand van het voorlopig resultaat en enkele tekeningen en foto's van bij eerdere expedities verzamelde scherven en voorwerpen in depot in Amsterdam, St. Petersburg, Moskou en met name in Archangelsk en de beschrijvingen van dit materiaal door medewerkers van het Rijksmuseum in Amsterdam voor het boek *Behouden uit het Behouden Huys* (Braat & Gawronski et al. 1998), kon na enige maanden puzzelen worden voorspeld dat na onderzoek van al het ceramische materiaal zeer waarschijnlijk een verantwoord en vrijwel volledig overzicht in (reconstructie)tekeningen en beschrijvingen zou kunnen worden samengesteld van de ceramiek die door Barents en Van Heemskerck en de andere leden van de expeditie in het *Behouden Huys* is gebruikt en bij hun vertrek in 1597 is achtergelaten. Hiertoe zou echter of alle ceramiek (opnieuw) naar Nederland moeten komen of in Rusland worden bestudeerd, eveneens per individu samengevoegd en eventueel gedeeltelijk in elkaar gezet om reconstructie in tekening mogelijk te maken.

Op uitnodiging van de Stichting Nationaal Comité Willem Barentsz/ de Universiteit van Amsterdam is, samen met P.M. Floore, tussen 14 en 21 september 1997 een werkbezoek gebracht aan de Academie van Wetenschappen in Moskou en aan het Regionaal Historisch Museum in Archangelsk. Dankzij de bijzondere bereidwilligheid en medewerking van P.V. Boyarski (beheerder van de Russische Barentscollectie) en de directie en met name mevrouw S.B. Bratkovskaya, van het

leaders P.M. Floore and J.H.G. Gawronski to examine the sherds and, if found to be sufficiently suitable, to publish them in a volume of the Corpus Middeleeuws Aardewerk.

The archaeological investigation on Novaya Zemlya was concluded In 1995. It is virtually out of the question that any pottery finds were left behind. The sherds of the 1993 and 1995 expeditions were examined and collected per individual specimen. On the basis of the preliminary results and several drawings and photographs of sherds and objects collected during previous expeditions and now in depots in Amsterdam, St. Petersburg, Moscow and, in particular, in Archangelsk, and the descriptions of this material by staff of the Rijksmuseum in Amsterdam for the book *Behouden uit het Behouden Huys* (Braat & Gawronski et al. 1998), it was possible, after several months of puzzling, to predict that after examining all the ceramic material, a reliable and virtually comprehensive survey in the form of (reconstruction) drawings and descriptions could probably be made of the pottery used by Barents and Van Heemskerck and the other members of the expedition in the *Behouden Huys* and left behind there on their departure in 1597. In order to do so, it would be necessary for all the pottery to be sent (once again) to the Netherlands, or for it to be studied in Russia, again assembled per specimen and possibly put together to enable a reconstruction drawing to be made.

At the invitation of the Stichting Nationaal Comité Willem Barentsz/ University of Amsterdam, a working visit together with P.M. Floore was made to the Academy of Sciences in Moscow and to the Regional Historical Museum in Archangelsk from September 14 to 21, 1997. Thanks to the exceptional helpfulness and cooperation of P.V. Boyarski (curator of the Russian Barents collection) and the directors, in particular Mrs S.B. Bratkovskaya of the Regional Historical Museum in

Regionaal Historisch Museum in Archangelsk, was het mogelijk van 's morgens vroeg tot laat in de avond in alle vrijheid met het materiaal te doen wat nodig was om het gewenste resultaat in de beperkt beschikbare tijd te realiseren. Zonder deze medewerking was dat zeker niet gelukt. Op deze plaats past daarvoor een bijzonder woord van dank.

Ruim 1500 steengoed- en rood aardewerkscherven (tevens het aantal vondstnummers) konden met zekerheid per individu worden ingedeeld. Het resterende materiaal (rood aardewerk) was door vorstinwerking zó gefragmenteerd, dat het onmogelijk bleek ze met zekerheid toe te schrijven aan één van de herkende individuen. Aangenomen mag worden dat ze daartoe wel behoren of hooguit afkomstig zijn van enkele niet meer te herkennen voorwerpen. In totaal zijn met zekerheid negenenveertig individuen geteld. Voor zover mogelijk en verantwoord zijn reconstructietekeningen op schaal 1 : 2 en of een modeltekening op schaal 1 : 4 van de vermoedelijke vorm gemaakt. Het overzicht van de aangetroffen ceramiekvormen (fig. 2) is ook op schaal 1 : 4. De tekeningetjes in tabel I zijn op schaal 1 : 8. De gestippelde vlakjes op de tekeningen zijn afgesprongen delen als gevolg van vorstinwerking. Voor de publicatie is aan de verschillende individuen een fictief inventarisnummer toegekend BA(RENTS)-1, BA-2, BA-3 enz. De vondstnummers zijn niet zoals gebruikelijk op de fiches vermeld maar, vanwege het soms grote aantal per individu, op een aparte lijst. Enkele van de voorwerpen en opvallende scherven, behorend tot de vondsten van vóór 1993 (met name steengoed), worden genoemd in de catalogus van het boek *Behouden uit het Behouden Huys* (Braat & Gawronski 1998, 232–236). Deze individuen zijn in de meeste gevallen verder gecompleteerd.

Een belangrijk uitgangspunt bij het onderzoek aan het schervenmateriaal was vast te stellen of het allemaal tot de nalatenschap van de Barentsexpeditie kon worden gerekend of eventueel deels afkomstig van latere bezoekers. Op basis

Archangelsk, we were at liberty to do all that was necessary with the material to achieve the desired result within the limited time available. This would certainly not have been the case without such cooperation, for which we owe a special word of thanks.

Over 1,500 stoneware and red earthenware sherds (which is also the total number of finds numbers) could be classified per specimen with certainty. The remaining material (redware) was so fragmented due to the effects of frost that it proved impossible to attribute them for certain to any one of the identified specimens. They may be assumed to belong to them, or at least to the few unrecognizable objects. A total of forty-nine certain specimens were counted. As far as reliably possible, reconstruction drawings on a 1 : 2 scale and a 1 : 4 scale drawing were made of the supposed form. The survey of the pottery forms (fig. 2) is also on a 1 : 4 scale. The sketches in table 1 are scale 1 : 8. The dotted areas in the drawings are parts chipped off due to frost. For this publication the various specimens have been given a fictitious inventory number BA(RENTS)-1, BA-2, BA-3 etc. The finds numbers have not been recorded on the slips as is usually the case, but on a separate list, because of the often large numbers of sherds per specimen. Several of the objects and unusual sherds belonging to the finds prior to 1993 (stoneware in particular) are described in the catalogue of the book *Behouden uit het Behouden Huys* (Braat & Gawronski 1998, 232–236). In most cases these specimens have been further completed.

An important starting-point in the research of the sherd material was to establish whether it could all be attributed to the heritage of the Barents expedition, or whether some of it perhaps came from later visitors. Based on comparison with

van vergelijking met andere scherp gedateerde ceramiekcomplexen uit dezelfde en latere perioden (voornamelijk uit scheepswrakken in het voormalige Zuiderzeegebied; Vlierman 2002, 121) zijn geen aanwijzingen gevonden die op het laatste wijzen. De voorwerpen van andere materiaalsoorten zijn eveneens bekeken en leverden eenzelfde constatering op. Een verwachte uitkomst, gezien de uitzonderlijke locatie van het *Behouden Huys*, die tevens de uniciteit van dit gesloten vondstcomplex nog eens ondubbelzinnig onderschrijft.

Deze publicatie beperkt zich tot de volledige ceramische nalatenschap, die tijdens de verschillende expedities sinds 1871 in en rond het *Behouden Huys* is verzameld. Niet zal worden ingegaan op de verspreiding (in of buiten het huis gevonden), omdat dit deel uitmaakt van het archeologisch veldonderzoek en de interpretatie daarvan. Hypothetisch zal worden aangegeven wat de verklaring kan zijn voor het ontbreken van algemeen in die periode (aan boord van een schip) gebruikte vormen en welke ceramiek op de terugreis kan zijn meegenomen. Dit is mede bepaald door vergelijking met de complete en enige daarvoor in aanmerking komende archeologische scheepsinventaris (tabel 1). Enkele voorwerpen van andere materialen worden in verband met het ontbreken van bepaalde vormen wel genoemd. Het plan om ook glas in het Corpus te publiceren had tijdens het werkbezoek aan Rusland nog geen vaste vorm aangenomen. Daarom moet hier worden volstaan met de verwijzing naar de in Braat & Gawronski (1998, 165 en 231) gepubliceerde vondsten. Het betreft fragmenten van de glazen van twee zandlopers en vier kelderflessen, terwijl op de twee binnenste houten kompasdozen (ibid. 162) ongetwijfeld ruitjes hebben gezeten. Voor de overige voorwerpen van andere materiaalsoorten en de ervaringen tijdens de verschillende expedities wordt verwezen naar het boek *Behouden uit het Behouden Huys* (Braat & Gawronski, 1998). Ook voor een overzicht van de

other precisely dated pottery assemblages from the same and later periods (mainly from shipwrecks in the former Zuider Zee area; Vlierman 2002, 121) no evidence was found pointing to the latter possibility. The artefacts of other types of material were also examined and produced the same conclusion. This result was to be expected in view of the exceptional location of the *Behouden Huys*, and again unequivocally emphasizes the uniqueness of this closed finds assemblage.

This publication is confined to the entire legacy of pottery finds collected in and around the *Behouden Huys* during the various expeditions since 1871. Their distribution (whether they were found in or around the house) and interpretation will not be dealt with, since this belongs to the archaeological field research. A hypothetical indication will be given of what could be the explanation for the absence of pottery forms commonly in use on board a ship in that period and what items of pottery may have been taken back on the voyage home. This was partly determined by comparison with the complete archaeological ship inventory which was the only one suitable for this purpose (table 1). Several objects of other materials are in fact mentioned in connection with the absence of certain forms. The plan to publish the glass finds as well in the Corpus had not yet crystallized during the working visit to Russia, and for this reason we must suffice here with the reference to the finds published in Braat & Gawronski (1998, 165 and 231). They consist of fragments of glass from two sandglasses and four square bottles, but there would certainly have been small glass windows on the two innermost wooden compass boxes (ibid. 162). For the remaining objects of other types of material and the experiences of the various expeditions we refer to the book *Behouden uit het Behouden Huys* (Braat & Gawronski, 1998). This book may also be consulted for an overview of the literature published since the 1871 discovery.

sinds de ontdekking in 1871 verschenen literatuur kan dit boek worden geraadpleegd.

Historische gegevens

Op 10 mei 1596 vertrokken twee kleine schepen uit de haven van Amsterdam. Een van de twee was het schip van Willem Barents met als kapitein Jacob van Heemskerck en vijftien bemanningsleden. Het was de derde ontdekkingsreis in drie jaar met als doel een noordoostelijke doorvaart naar Azië te vinden. Barents fungeerde als wetenschappelijk leider vanwege zijn ervaring en reputatie. Dankzij Gerrit de Veer van Amsterdam, één van de bemanningsleden die een journaal van de drie reizen en de overwintering op Nova Zembla heeft geschreven, weten we vrij nauwkeurig hoe de laatste reis en het verblijf zijn verlopen. De tekst op de inleidende titelpagina van het journaal nodigt zonder meer tot lezen uit en luidt als volgt:

Waerachtighe Beschryvinghe Van drie Seylagien / ter werelt noyt soo vreemt ghehoort / drie jaeren achter malcanderen deur de Hollandtsche ende Zeelandtsche schepen by noorden Noorweghen / Moscovia ende Tartaria / na de Conickrijcken van Catthay ende China, so mede vande opdoeninghe vande Weygats, Nova Sembla, en van 't landt op de 80. Graden / dat men acht Groenlandt te zijn / daer noyt mensch gheweest is / ende van de felle verscheurende Beyren ende ander Zee-monsters ende ondrachlijcke koude / en hoe op 10. Maenden de laetste reyse tschip int ys beset is/ ende tvolck op 76. Graden op Nova Sembla een huijs ghetimmert / ende haer aldaer onthouden hebben / ende daer nae meer als 350. Mylen met open cleyne schuyten over ende langs der Zee ghevaeren. Alles met seer grooten perijckel / moyten / ende ongeloofelijcke swaricheyt. Gedaen deur Gerrit de Veer van Amstelredam. Ghedruckt tAmstelredam, by Cornelis

Historical information

On May 10, 1596 two small ships set off from the harbour of Amsterdam. One of them was Willem Barents' ship with its captain Jacob van Heemskerck and fifteen crewmen. It was the third exploratory expedition in three years, and its goal was to find a north-east passage to Asia. Barents acted as scientific leader because of his experience and reputation. Thanks to Gerrit de Veer of Amsterdam, one of the crew members who kept a journal of the three voyages and of the wintering on Novaya Zemlya, we have a fairly accurate idea of the last passage and of the stay. The text on the introductory title page of the journal is fascinating to read:

True account of three sea voyages / as strange as never heard of before in the world / in three consecutive years by the Holland and Zealand ships via the north of Norway / Moscovia and Tartary / to the kingdoms of Cathay and China, as well as of the Waygats passage, Novaya Zemlya, and of the land on 80 degrees latitude / that is thought to be Greenland / where no man has ever been / and of the fierce carnivorous bears and other sea-monsters and unbearable cold / and how in the 10th month of the last voyage the ship was caught in the ice / and the crew built a house on Novaya Zemlya on 76 degrees latitude / and sheltered there / and later sailed more than 350 miles in small open boats over the sea. All this with very great danger / difficulty / and incredible hardship. Written by Gerrit de Veer of Amsterdam. Printed in Amsterdam, by Cornelis Claesz, op 't Water, int Shrijf-boeck, anno 1598.

Claesz, op 't Water, int Shrijf-boeck,
Ao.1598.

Het journaal is in hetzelfde jaar in het Latijn, in het Frans en in het Duits uitgegeven. Een jaar later volgden een Italiaanse, een tweede Franse en een tweede Duitse editie. Hierdoor werden de reizen en de overwintering wereldberoemd.

The journal was published in Latin, French and German the same year, followed a year later by an Italian, a second French and a second German edition. As a result, the voyages and the wintering became world-famous.

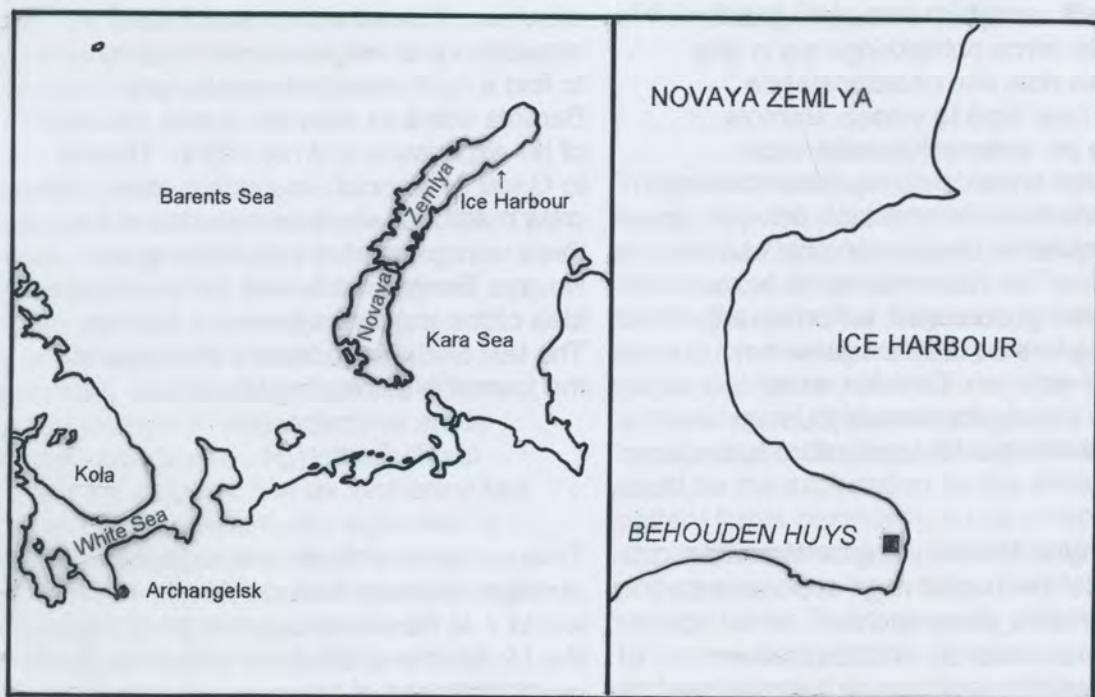

Fig. 1. De locatie van het *Behouden Huys* op Nova Zembla/ The location of the *Behouden Huys* on Novaya Zemlya.

In 1871 zijn de restanten van het *Behouden Huys* door de Noor Elling Carlsen ontdekt. Hij nam een grote hoeveelheid van de aangetroffen voorwerpen (een kleine 250 stuks) mee, die uiteindelijk in het Rijksmuseum in Amsterdam belandden. Hieronder bevond zich slechts één stuk ceramiek (011). Daarna is door verschillende expedities een bezoek aan de locatie gebracht en zijn meerdere voorwerpen gevonden en meegenomen.

In 1871, the Norwegian Elling Carlsen discovered the remains of the *Behouden Huys*. He took a large number of the finds (some 250 items) with him, and these eventually ended up in the Rijksmuseum in Amsterdam. Among them was one sole piece of pottery (011). Later, various expeditions were made to the site and more objects were discovered and brought back.

Datering

In de inleiding is reeds aangegeven dat tussen de scherven géén ceramiek is aangetroffen, die aan latere bezoekers van de locatie zou moeten worden toegeschreven. Bij de andere (gecontroleerde) voorwerpen is daar ook geen sprake van. Daarnaast zijn geen voorwerpen gezien die een veel vroegere datering dan het vertrekjaar doen vermoeden. Er mag daarom worden aangenomen dat het ceramiek betreft, die kort voor het vertrek in mei 1596 aan boord van het schip is gebracht of zich reeds aan boord bevond. Het zijn zonder enige twijfel (geïmporteerde) Nederlandse gebruiksvoorwerpen, die waarschijnlijk in het laatste decennium van de zestiende eeuw zijn vervaardigd, (aan boord) en in het *Behouden Huys* zijn gebruikt, gebroken of onbruikbaar geworden en waarvan de resten in de zomer van 1597 op Nova Zembla zijn achtergebleven. Aan de hand van de aangetroffen gebruikssporen kan van enkele voorwerpen iets worden gezegd over de vermoedelijke ouderdom toen de expeditieleden in 1597 het eiland verlieten. Met andere woorden of het betreffende voorwerp waarschijnlijk nieuw of reeds enkele jaren oud was in mei 1596. Vastgesteld mag worden dat de historische data 10 mei 1596 en 14 juni 1597 (als *datum ante quem*) de minimale en mogelijk zelfs de maximale gebruikperiode aangeven van de (meeste) voorwerpen.

Ceramiek

De in en om het *Behouden Huys* verzamelde scherven zijn afkomstig van in ieder geval negenenveertig individuen; twintig van steengoed (001 – 020), zevenentwintig van rood aardewerk (021 – 047) en twee van majolica (048 – 049). Van de voorwerpen van steengoed is meer bewaard gebleven dan van het rood aardewerk. De gevonden majolica bestaat uit enkele zeer kleine scherfjes en schilfers tinglazuur. Bij het steengoed valt op dat in de meeste gevallen van elk onderdeel van het individu (bodemp, buik, schouder, hals en oor) wel één of enkele scherven zijn

Dating

It has already been stated in the introduction that no pottery was found among the sherds which could be attributed to later visitors to the site. Nor is this the case with the other (checked) artefacts. Furthermore, no objects were seen which might indicate a date much earlier than that of the year of departure. We may therefore assume that this was pottery which was brought on board ship shortly before its departure in May 1596, or which was already on board at that time. These were unquestionably (imported) Dutch utensils, probably made during the last decade of the sixteenth century, which were used (on board) and in the *Behouden Huys*, were broken or became unusable, and were left behind on Novaya Zemlya in the summer of 1597. From the traces of use found on several of the objects, it is possible to say something about the probable age of the item at the time the expedition members left the island in 1597. In other words, whether the object in question was probably new or already several years old in May 1596. The historical dates of May 10, 1596 and June 14, 1597 (as *datum ante quem*) may be taken to indicate the minimum and possibly even the maximum period of use of most of the artefacts.

Ceramics

It is safe to say that the sherds collected in and around the *Behouden Huys* come from forty-nine specimens; twenty from stoneware (001 – 020), twenty-seven from redware (021 – 047) and two from maiolica (048 – 049). More has been preserved of the stoneware artefacts than of the redware. The maiolica found consists of several very small sherds and tiny flakes of tin glaze. What strikes one most with the stoneware is that in the majority of cases one or more sherds were found belonging to each part of the specimen in question (base, belly,

gevonden. Merkwaardigerwijs ontbreken echter vaak aansluitende delen. Voor enkele rood aardewerk individuen geldt dit ook, meestal zijn die echter slechts vertegenwoordigd door één of enkele scherven van een bepaald deel (bodem, rand). De ontbrekende scherven zijn in het algemeen van de minder interessante delen van het voorwerp. Het lijkt dan ook onwaarschijnlijk dat ze zijn meegenomen door bezoekers. Samen met de wetenschap dat zowel binnen als rond het *Behouden Huys* de grond nauwgezet archeologisch is onderzocht, is het de vraag waar de ontbrekende scherven zijn gebleven. De bewoners van het huis zullen zeker niet de moeite hebben genomen om na het breken van een stuk ceramiek een deel van de scherven ver buiten het huis te deponeren. Het voorkomen van een of enkele scherven van een stuk ceramiek is ook in scheepswrakken en op Spitsbergen geconstateerd. Aan boord van in Flevoland opgegraven schepen worden meestal enkele scherven van gebroken voorwerpen aangetroffen, die vaak iets ouder zijn dan de in gebruik zijnde ceramiek op het moment van het vergaan van het schip. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat een onbruikbaar, incompleet voorwerp overboord werd gegooid, terwijl de afgebroken scherf tussen de ballast of tussen de spanten terecht kwam. Honderden losse vondsten van dergelijke incomplete voorwerpen in de voormalige zeebodem bevestigen dit. Bij de meerdere jaren gebruikte zeventiende eeuwse walvisvangstnederzetting Smeerenburg op Spitsbergen zijn geen beerputten gevonden. Er wordt verondersteld, dat de daar ontbrekende scherven met het andere afval in de lagune achter de nederzetting zijn gegooid (Hacquebord & Vlierman 1991, IX). Een andere verklaring, zeker in het geval van Nova Zembla, kan zijn dat de gevonden scherven lange tijd in het huis of onder de restanten daarvan en in de afvalhopen beschermd zijn geweest tegen de directe invloeden van de sterk wisselende, barre weersomstandigheden, terwijl de ontbrekende scherven daar wel eeuwenlang aan hebben blootgestaan, aanvankelijk in schilfers uiteen zijn gevallen en uiteindelijk geheel zijn

shoulder, neck and handle). Surprisingly, though, connecting parts are often lacking. This also applies to some of the redware specimens, but these are usually only represented by one or two sherds from a certain part (base, rim). The missing sherds are generally from the less interesting parts of the object, which makes it unlikely that they would have been taken by visitors. This plus the knowledge that the soil in and around the *Behouden Huys* was very precisely investigated makes one wonder what happened to the missing sherds. The inhabitants of the house would certainly not have taken the trouble after breaking an item of pottery to deposit some of the sherds a long way from the house. The occurrence of one or more sherds from a piece of pottery has also been observed in shipwrecks and on Spitsbergen. On board the ships excavated in Flevoland several sherds of broken objects are often found which are often slightly older than the ceramics in use at the time the ship was wrecked. It is natural to assume that an unusable, incomplete object was thrown overboard, and that the sherd broken off ended up amongst the ballast or between the ribs. Hundreds of stray finds from similarly incomplete objects in the former seabed confirm this assumption. No cesspits were discovered in the seventeenth-century whaling settlement of Smeerenburg on Spitsbergen which was in use for many years. It is assumed that the missing sherds there were thrown into the lagoon behind the settlement, together with the other refuse (Hacquebord & Vlierman 1991, IX). Another explanation, certainly in the case of Novaya Zemlya, could be that the sherds found had been protected for a long time from the direct influence of the extremely variable and severe weather conditions in the house or under its remains and in the refuse dumps, while the missing sherds may have lain exposed for centuries and flaked to pieces and eventually have 'dissolved' and become part of the soil.

'opgelost' en opgenomen in de bodem.

De ceramiek wordt gekenmerkt door haar eenvoud en functionele betekenis, terwijl de kwaliteit niet hoog is. Dit komt overeen met de ceramiek uit scheepsinventarissen, opgegraven in Flevoland (Vlierman 1990, 9 en 1993, 74) en op Spitsbergen (Hacquebord & Vlierman 1991, XI). Gezien het karakter van de reis en de daar verband mee houdende bijzondere voorwerpen die in het *Behouden Huys* zijn gevonden en als handelswaar kunnen worden beschouwd, mag worden aangenomen dat alle gevonden ceramiek onderdeel is geweest van de scheepsinventaris, in casu het kombuisgoed. In vergelijking met de scheepsinventarissen valt het grotendeels ontbreken van bepaalde vormen van rood aardewerk erg op. Dit geldt voor borden, het geringe aantal grote en middelgrote kookpotten en het ontbreken van steelkommen voor op het vuur. Met name het ontbreken van de dikke stelen van de koekenpannen en steelkommen is merkwaardig. Een aantal voorwerpen zal vrij zeker zijn meegenomen op de terugreis. Het vrijwel ontbreken van rood aardewerk borden kan deels worden verklaard door de tinnen borden en houten en tinnen teljoren die zijn gevonden (Braat & Gawronski 1998, 229 en 230). Het aantal is niet toereikend voor de gehele bemanning. Zeer waarschijnlijk werden ze gebruikt door de officieren, zoals Barents en Van Heemskerck. Daaraan mag waarschijnlijk ook worden gedacht bij de steengoedkruikjes met tinnen deksels 005 en 008. Het ontbreken van grote en middelgrote kookpotten is vreemd. Aan boord van schepen met een bemanning van twee of drie personen worden 'standaard' tenminste één of twee koperen kookketels en een zelfde aantal grote en verscheidene en in afmetingen verschillende kookpotten van rood aardewerk aangetroffen (Vlierman 1993, 73 en 74). In het *Behouden Huys* zijn twee koperen ketels gevonden (Braat & Gawronski 1998, 235) en scherven van twee grote voorraad- of kookpotten (022 en 023) en tien kleine van rood aardewerk (024 – 033). Slechts een klein aantal

The pottery is characterized by its simplicity and functional significance, though its quality is not high. This fits in with the ceramics from ship inventories, excavated in Flevoland (Vlierman 1990, 9 and 1993, 74) and on Spitsbergen (Hacquebord & Vlierman 1991, XI). In view of the nature of the voyage and the unusual objects connected with it which were found in the *Behouden Huys* and which may be regarded as commodities, we may assume that all the ceramics found belonged to the ship's inventory, in this case, the galley utensils. In comparison with the ship inventories, the virtual absence of certain types of redware is highly conspicuous. This goes for plates, the small number of large and medium-sized cooking-pots and the absence of handled bowls/saucepans for on the fire. Particularly curious is the absence of thick handles on the frying-pans and saucepans. Some of the objects will almost certainly have been taken back on the voyage home. The virtual absence of redware plates can partly be explained by the tin plates and the wooden and tin bowls which were found (Braat & Gawronski 1998, 229 and 230). Their numbers are not sufficient for the entire crew. They were very probably used by the officers, such as Barents and Van Heemskerck. The same probably applies to the small stoneware jugs with tin lids 005 and 008. The absence of large and medium-sized cooking-pots is strange. On board ships with a crew of two or three persons, the 'standard' equipment found consists of at least one or two copper cooking kettles, and one or two large, and several variously sized redware cooking-pots (Vlierman 1993, 73 and 74). In the *Behouden Huys* two copper kettles were found (Braat & Gawronski 1998, 235) and sherds of two large storage or cooking-pots (022 and 023) and ten small redware pots (024 – 033). Only a small number of sherds from these pots show traces of soot.

scherven van deze potjes vertoont roetsporen.

Steengoed

Bij het steengoed bevinden zich vier baardmankruiken. 001 en 002 hebben waarschijnlijk beide op de grootste buikomtrek drie geappliqueerde, ovale en in een mal gemaakte medaillons met een gestileerd bloemmotief. 003 en 004 met drie ovale medaillons met een gekroond schild en het wapen van Elisabeth I van Engeland (1558 – 1603) en het randschrift 'HONI SOIT QUI MAL Y PENSE' ('schande over wie er kwaad van denkt'). Het is tevens de wapenspreuk van de Orde van de Kouseband, die o.a. werd gebruikt door de Nederlandse Stadhouders. Het is niet duidelijk in hoeverre de heraldische weergave van kronen en schilden op baardmankruiken correct is (Hacquebord & Vlierman 1991, XII). Het Engelse wapen heeft in dit geval vrijwel zeker alleen een decoratieve betekenis. Of dat voor de spreuk ook geldt is de vraag. Kruik 001 is van een afwijkend baksel dat niet door en door is gesinterd en vertoont meer overeenkomst met steengoed uit Westfalen dan uit het Rijnland. Klei uit Westfalen is van een mindere kwaliteit. Kruik 002 is waarschijnlijk een product uit Frechen, 003 en 004 kunnen daar ook zijn gemaakt, maar vertonen meer overeenkomst met producten uit Raeren. 005 is afkomstig uit Raeren. De drinkkruik heeft drie geappliqueerde, ovale medaillons met een familiewapen en de initialen P S (Peter Schwartzberg; Hellebrandt 1967, 130). De hals van het peervormige model is bedekt met fijne ribbels en de kruik heeft een tinnen deksel. 006 en 007 zijn van een vergelijkbaar type, maar zijn iets groter en met een nauwer toelopende hals. Er zijn geen buikscherven met medaillons gevonden. Het lijkt echter goed mogelijk dat de kruiken die wel hebben gehad (vergelijk De Bodt 1991, 60, catalogusnummer 85). Ook deze kruiken zijn waarschijnlijk gemaakt in Raeren. Uit hetzelfde pottenbakkerscentrum komt drinkkruik met kerfsnede versiering 008. In het Rijksmuseum bevinden zich twee tinnen deksels van ongeveer gelijke

Stoneware

Among the stoneware objects are four *Bartmann* jugs. On the widest belly circumference 001 and 002 both probably have three appliqué, oval moulded medallions with a stylized flower motif. 003 and 004 have three oval medallions with a crowned shield and the coat of arms of Elizabeth I of England (1558 – 1603) and the legend 'HONI SOIT QUI MAL Y PENSE' ('shamed be the one who thinks evil of it'). It is also the motto of the Order of the Garter, which was used by the Dutch Stadtholders, among others. It is not clear to what extent the heraldic representation of crowns and shields on *Bartmann* jugs is correct (Hacquebord & Vlierman 1991, XII). The English coat of arms in this case is almost certainly only decorative. Whether the same applies to the motto is questionable. Jug 001 is made of a deviant fabric which is not thoroughly sintered and has more similarity to stoneware from Westphalia than from the Rhineland. Westphalian clay is of a poorer quality. Jug 002 is probably a product from Frechen, 003 and 004 may also have been made there though they show more similarity to products from Raeren. 005 comes from Raeren. The drinking jug has three appliqué oval medallions with a family coat of arms and the initials P S (Peter Schwartzberg; Hellebrandt 1967, 130). The neck of the pear-shaped model is covered with fine ridges and the jug has a tin lid. 006 and 007 are of a similar type, but somewhat larger and with a more tapering neck. No belly sherds with medallions were found, though it seems quite possible that the jugs did have them (cf. De Bodt 1991, 60, catalogue number 85). These jugs were probably also made in Raeren. Drinking jug 008 with incised decoration comes from the same pottery-making centre. In the Rijksmuseum there are two tin lids of approximately the same size. One of them, with the remains of a handle, almost certainly belongs to this jug, while the other (which is more damaged) belongs to a similar-sized specimen which was not

afmetingen. De ene, met een restant van het oor, behoort vrijwel zeker bij dit kruikje, de (meer beschadigde) andere tot een in afmetingen vergelijkbaar exemplaar, dat niet is gevonden. 009 en 010 zijn twee kruikjes met een nauwe hals, beide producten uit het Rijnland. De kruikjes en kruiken 011 – 017 zijn van een type, kenmerkend voor het laatste kwart van de zestiende eeuw. Ze hebben een omgekeerd peervormige buik op een standingachtige en iets holle voet met afgeronde ribbels op de overgang naar de buik en een min of meer cilindrische hals met ter plaatse van de bovenste ooraanzet een geprononceerde, dakvormige en op de overgang van schouder naar hals een afgeronde ribbel. 017 heeft een vloeiende overgang van schouder naar hals zonder ribbel. Afgaande op de scherf is het, net als bij 001, de vraag of we bij deze kruiken met Rijnlands steengoed te maken hebben. Westfaalse producten lijkt ook hier meer waarschijnlijk. Er is voor de betreffende periode echter nog geen pottenbakkersafval bekend uit dit gebied. Het oudste archeologische bewijs voor een steengoedbakkerij in Stadlohn dateert uit de vroege zeventiende eeuw. In het Stadlohnse burgerregister van 1619 staan *Hanss von Vrechen genannt Kruikenbeeker* en *Hinrich Krukenbeecker* ingeschreven. De vroege Stadlohnse producten zijn herkenbaar onder invloed van pottenbakkers uit Frechen vervaardigd. Uit schattingslijsten van 1575 en 1578 blijkt dat er ook toen reeds pottenbakkers waren gevestigd (Elling 1994, 18 en 75 – 79). De inmaak-, zout- of mosterdpot met twee oren is een Rijnlands product van een niet veel in Nederland voorkomende vorm. 019 en 020 zijn bodemscherfjes van de bekende zalfpotjes van steengoed.

found. 009 and 010 are two small jars with a narrow neck, both products from the Rhineland. The jugs and pitchers 011 – 017 are of a type which is characteristic of the last quarter of the sixteenth century. They have a reverse pear-shaped belly on a slightly concave base resembling a foot-ring with rounded off cordons on the transition to the belly and a more or less cylindrical neck with a pronounced sharp cordon at the site of the uppermost join of the handle and a rounded off cordon at the transition from shoulder to neck. 017 has a fluent transition from shoulder to neck without a cordon. Judging by the sherd, it is questionable, as with 001, whether these jugs are in fact Rhenish stoneware. In this case too, Westphalian products would appear to be more likely. For the period in question, however, there is no potter's refuse known from this area. The oldest archaeological evidence for a stoneware kiln in Stadlohn dates from the early seventeenth century. The 1619 citizen's register of Stadlohn mentions *Hanss von Vrechen genannt (called) Kruikenbeeker and Hinrich Krukenbeecker*. The early Stadlohn products reveal the recognizable influence of potters from Frechen. From tax registers of 1575 and 1578, potters already appear to be established there (Elling 1994, 18 and 75 – 79). The two-handled preserving, salt or mustard pot is a Rhenish product of a form not frequently found in the Netherlands. 019 and 020 are base sherds of the familiar small stoneware ointment pots.

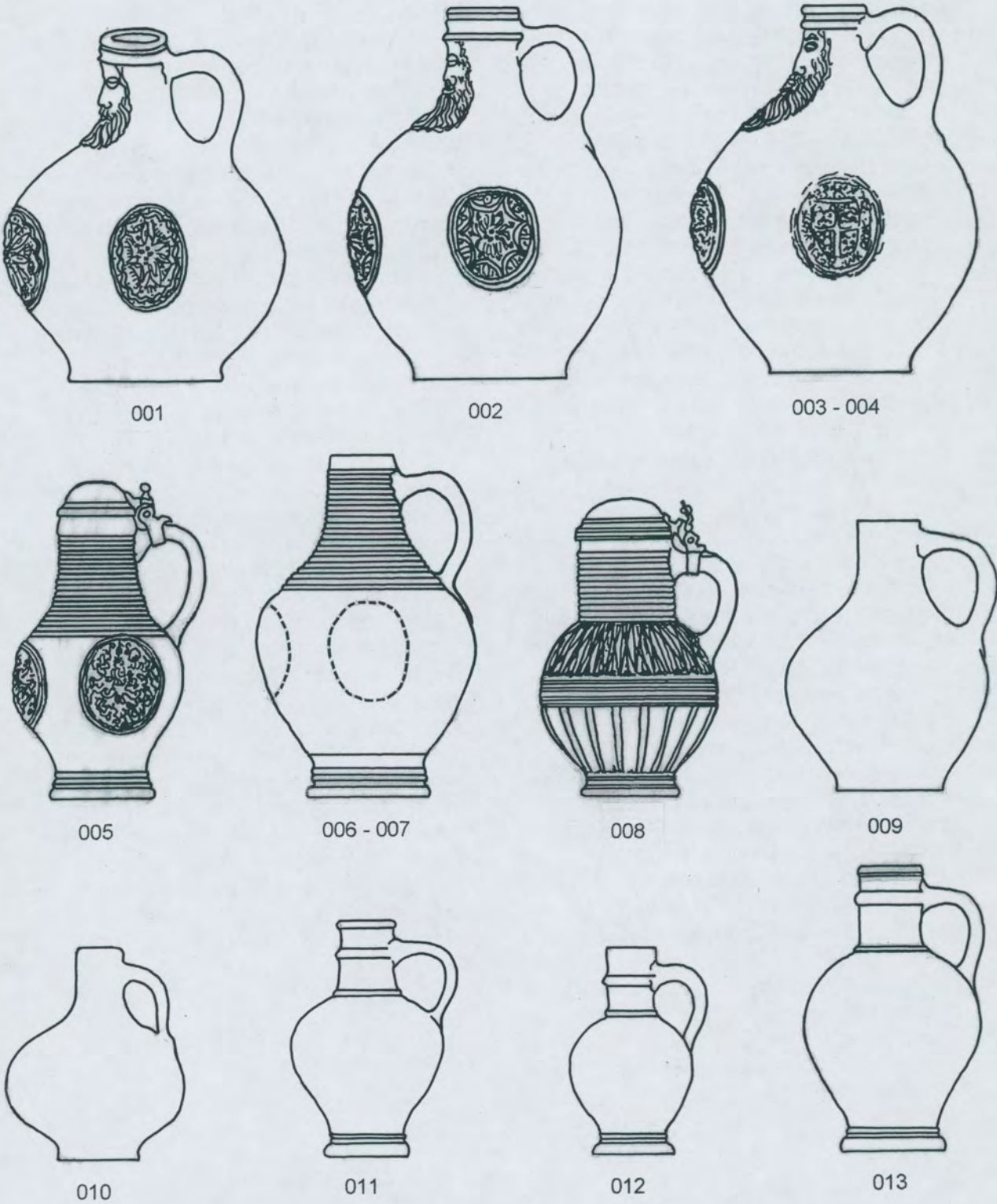

Fig. 2. Overzicht van de ceramiek uit het *Behouden Huys*. / Survey of the pottery from the *Behouden Huys*.

014 - 015

016

017

018

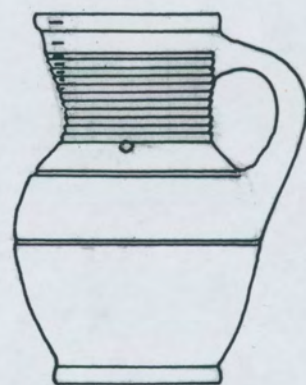
019 - 020

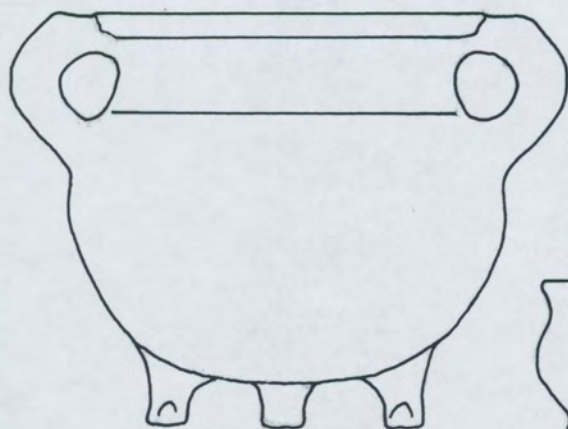
037, 040 - 041

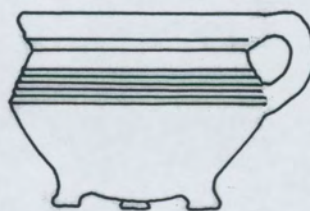
038 - 039

021

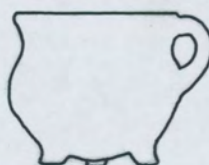
022

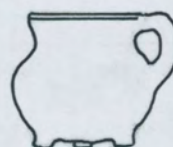
024

025

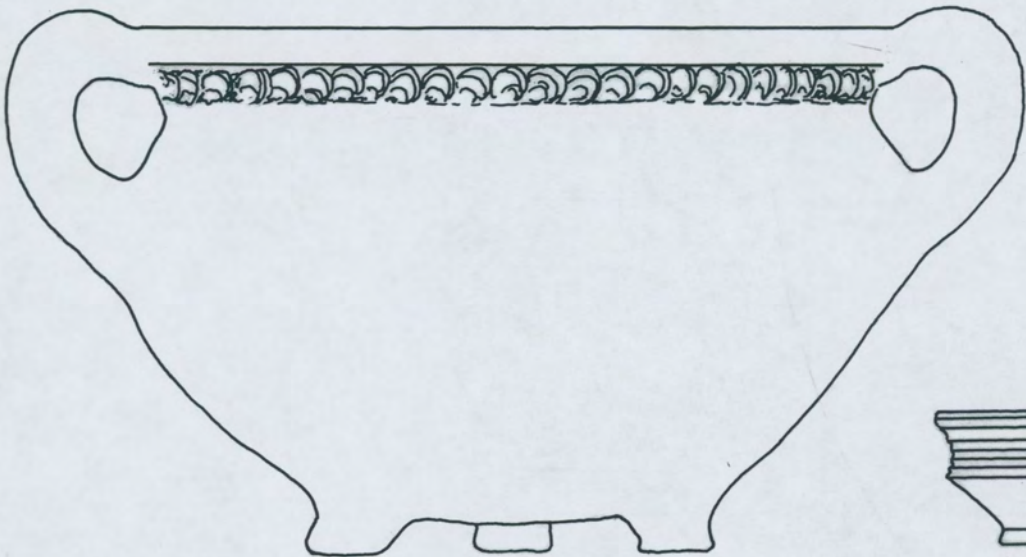
026

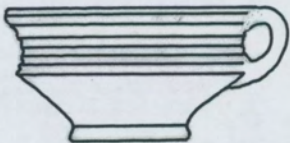
027

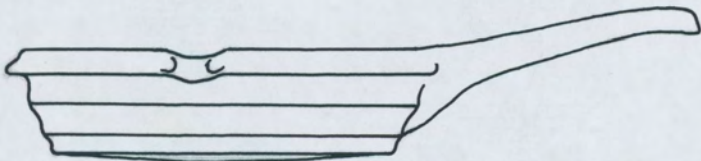
028

023

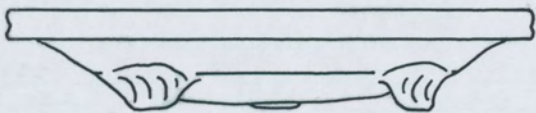
029 - 033

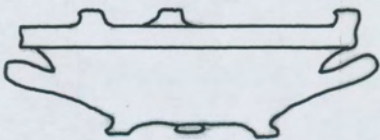
034 - 036

046

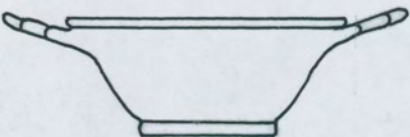
042 - 045

047

048

049

Rood aardewerk

Het meest opvallend tussen de rood aardewerkvondsten is kannetje 021. Het heeft een vlakke bodem en een symmetrisch gevormde buik, waarop zowel onder als boven de onderste aanzet van het worstoor een versieringsgroef is aangebracht. De cilindrische tot iets uitstaande hals, met schenklip tegenover het oor, is voor het grootste deel bedekt met scherpe, afgeschuinde draairibbels. Een vormgeving die met name bekend is van veertiende/ vijftiende eeuwse steengoedkannen (Jacobakannen). Het kannetje was oorspronkelijk aan de buitenzijde waarschijnlijk geheel met een witte engobe bedekt en geheel van loodglazuur voorzien. De glazuur van de buitenkant is door toevoeging van koperoxide groen gekleurd. Het mogelijk in het *Behouden Huys* geboorde gaatje in een scherfje dat ergens direct onder de hals thuishoort, kan eventueel de maat voor een bepaalde hoeveelheid vloeistof hebben aangegeven (rantsoen?). Het is vrijwel zeker geen kramgat geweest. Het vette oppervlak van de scherven, zowel aan de binnen- als aan de buitenkant, en het ontbreken daarvan op de wand van het gaatje kan ook betekenen dat er bijvoorbeeld een druppel tin in heeft gezeten. De vormgeving (met name de vlakke bodem), de oppervlaktebehandeling en een afwijkende violetachtige kleur rood van de betrekkelijk zachte scherf maakt het onzeker of we met een product uit de (Noordelijke) Nederlanden te maken hebben. Het kannetje is misschien uit het hoge noorden van Europa afkomstig en tijdens deze of een van de twee eerdere expedities aan boord gekomen. Er is geen vergelijkbaar exemplaar bekend. 022 en 023 zijn twee grote kook- of voorraadpotten. Van de laatste zijn slechts kleine stukjes applicatie met schubben gevonden. Het kookpotje op drie pootjes en met een dubbelconische buik en één oor (024) is van een bekend type. 025 heeft een standing en een schenklip. 026 – 028 zijn randscherven van kleine potjes, vermoedelijk op drie pootjes. De randen zijn vrij glad in tegenstelling tot 024 en 025, die beide een dekselgeul hebben.

Redware

The most striking of the redware finds is the small jug 021. It has a flat base and a symmetrically shaped belly, on which a decorative groove has been applied both under and above the undermost join of the rod handle. The cylindrical, slightly everted neck with a lip opposite the handle, is largely covered with sharp, bevelled rilling. This is a design mainly known from fourteenth-fifteenth-century stoneware jugs (Jacoba jugs). The outside of the jug was originally completely covered with a white engobe and completely lead-glazed. The glaze on the outside is coloured green through the addition of copper oxide. The small hole, which was possibly drilled while in the *Behouden Huys*, in a sherd belonging immediately below the neck of the jug may perhaps represent the measure for a certain quantity of liquid (a ration?). It is almost certainly not a repair hole. The greasy surface of the sherds, both inside and out, plus the absence of this on the wall of the hole may also signify that there may have been a drop of tin, for example, in it. The design (particularly the flat base), the surface treatment and the unusual violet/red colour of the comparatively soft sherd makes it uncertain whether this is a product of the (North) Netherlands. The jug may have originated from the far north of Europe and ended up on board ship during this or one of the two earlier expeditions. There is no comparable specimen known. 022 and 023 are two large cooking- or storage pots. Of the latter, only small fragments of appliqué with scales were found. The small tripod cooking-pot with a biconical belly and a single handle (024) is of a familiar type. 025 has a foot-ring and a spout. 026 – 028 are rim sherds of small, probably tripod pots. The rims are fairly smooth in contrast to 024 and 025, which both have lid-seating. 029 – 033 are probably all sherds of the familiar handled cups on a foot-ring. The sherds of large frying-pans without legs (034 – 036) are all heavily sooted on the outside. 037 is an almost complete ointment pot of redware, 038 – 041 are rim and base sherds of more or less similar specimens. Four large plates or serving-

029 – 033 zijn waarschijnlijk alle scherven van de bekende oorbakjes op een standing. De scherven van grote koekenpannen zonder pootjes (034 – 036) zijn alle aan de buitenkant zwaar beroet. 037 is een bijna compleet zalfpotje van rood aardewerk, 038 – 041 rand- en bodemscherfjes van min of meer vergelijkbare exemplaren. Er zijn met zekerheid vier grote borden of dienschalen (op standlobben) vastgesteld (042 – 045). Twee hebben een door koperoxide groen gekleurde spiegel op een witte engobe. Slechts twee kleine scherfjes tonen aan dat er ook een rood aardewerk vergiet (046) aan boord en in het huis is geweest. De afdruk aan de bevestigingszijde van het iets opstaande, vlakke oor 047 doet vermoeden dat hij vastgemaakt is geweest tegen de rand van een komfoor?, zoals ook op Spitsbergen is gevonden (Hacquebord & Vlierman 1991, X 037 en 79 – 80).

Majolica

De vorm van de slechts enkele zeer kleine scherfjes en stukjes engobe met tinglazuur leverden juist voldoende informatie om met zekerheid te kunnen zeggen dat er een brandewijn- of papkom van majolica in het *Behouden Huys* is gebruikt (048). De eveneens kleine scherfjes, waarvan enkele met donkerblauwe of polychrome decoratie zijn afkomstig van één, mogelijk twee kleine majolica bordjes (049). Een nadere duiding over afmetingen en voorstelling van de decoratie(s) is niet mogelijk.

dishes (on foot lobes) have been identified (042 – 045). Two of them have a copper oxide coloured green slip inside on a white engobe. Only two small sherds reveal that there was also a redware colander (046) on board and in the house. The impression on the attachment side of the slightly raised, flat handle 047 makes one suspect that it was attached to the rim of a chafing dish? like the one found on Spitsbergen (Hacquebord & Vlierman 1991, X 037 and 79 – 80).

Maiolica

The shape of the very few tiny sherds and fragments of engobe with tin glaze provided just enough information to state with certainty that a maiolica brandy-bowl or porringer was used in the *Behouden Huys* (048). The equally small sherds, several of which had dark-blue or polychrome decoration came from one, possibly two small maiolica dishes (049). Further information as to size and representation of the decoration(s) is impossible.

Korte vergelijking en conclusies

Aan boord van binnenvaartschepen en vissersvaartuigen in het Zuiderzeegebied is sprake van 'standaard' kook-, eet- en drinkgerei. Met name tot het begin van de zeventiende eeuw valt ook het betrekkelijk geringe aantal en het multifunctionele karakter van enkele gebruiksvoorwerpen op (Vlierman 1992A, 55-58; *ibid.* 1993, 69-76). Historische informatie, bijvoorbeeld in inventarislijsten van te verkopen of uit te rusten schepen, biedt weinig houvast omdat daarin wel enkele duurdere voorwerpen als koperen ketels en bronzen potten worden genoemd, maar met betrekking tot het andere kook-, eet- en drinkgerei meestal wordt volstaan met een opmerking als 'wat aerdewerck' (*ibid.* 1992A, 53). Voor een goed beeld van de samenstelling en aard van het kombuisgoed aan boord van schepen zijn we daarom aangewezen op de gesloten scheepsarcheologische vondstcomplexen (Vlierman 2005, in druk). Over zeegaande, grotere vaartuigen, dus met een groter aantal bemanningsleden en langdurige reizen, is archeologisch niet veel bekend. De plaats van de kombuis en naaste omgeving van het wrak SO 1 in de Waddenzee, vermoedelijk vergaan op Kerstavond 1593 (Manders 1998, 70) is onderzocht en de daarbij aangetroffen voorwerpen zijn geborgen (depot NISA). Het is niet duidelijk welk deel van het kombuisgoed dit betreft. De aard van de voorwerpen veronderstelt echter dat het oorspronkelijke aantal en de verscheidenheid niet erg groot zal zijn geweest. Vondsten in andere wrakken van zeegaande schepen uit de tweede helft van de zestiende en het begin van de zeventiende eeuw ondersteunen deze vooronderstelling.

De enige tot nu uit archeologisch onderzoek beschikbare complete inventaris, die een betrouwbare indicatie kan leveren voor de oorspronkelijke omvang van het kombuisgoed van het schip van Barents en Van Heemskerck en zijn bemanning, is gevonden in een bewapende tjalk in de omgeving van het huidige dorp Dronten in Oostelijk

Brief comparison and conclusions

On board inland vessels and fishing craft in the Zuider Zee area one finds 'standard' cooking, eating and drinking utensils. The relatively small number and the multifunctional character of several of these utensils is notable, particularly up to the beginning of the seventeenth century (Vlierman 1992A, 55-58; *ibid.* 1993, 69-76). Historical information, for example, in inventories of ships for sale or for equipping, offers little to go on, because a few more expensive items such as copper kettles and bronze pots are listed while all other cooking, eating and drinking vessels are usually lumped together as 'some pottery' (*ibid.* 1992A, 53). To gain a good impression of the composition and nature of the galley utensils on board ships we therefore have to resort to the closed archaeological ship finds assemblages (Vlierman 2005, in press). There is little archaeological information about large seagoing vessels with a correspondingly larger number of crew members and lengthy voyages. The site of the galley and the immediate vicinity of the wreck SO 1 in the Wadden Sea, which probably sank on Christmas Eve 1593 (Manders 1998, 70) has been investigated and the objects found there were salvaged (depot NISA). It is not clear what part of the galley utensils this concerns. However, the nature of the objects leads one to suppose that the original number and diversity of the utensils was not very great. This assumption is supported by finds in other wrecks of seagoing ships from the second half of the sixteenth and beginning of the seventeenth century.

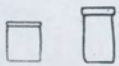
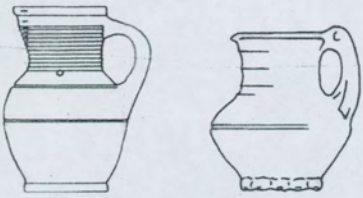
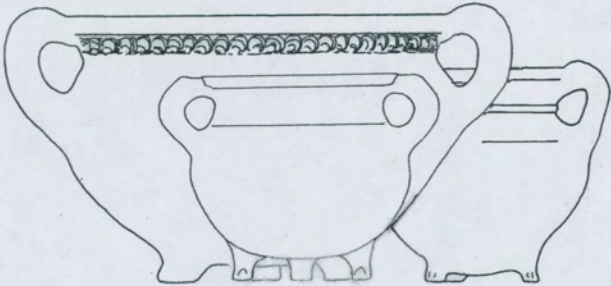
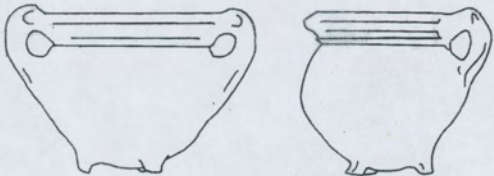
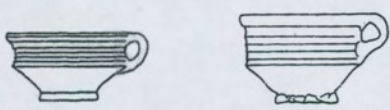
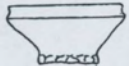
The only complete inventory available so far as a result of archaeological investigation which can provide a reliable indication of the original quantity of galley utensils on the ship belonging to Barents and Van Heemskerck and their crew was found in an armed tjalk near the present village of Dronten in Oostelijk Flevoland (lot K45). The vessel probably foundered

Flevoland (kavel K45). Het vaartuig is waarschijnlijk in 1672 op de Zuiderzee verongelukt tijdens de Tweede Engelse oorlog (Vlierman 1997, 157 –166 and colour plate 3). Het schip was ongeveer 20 m lang en had op grond van de inventaris en de bewapening waarschijnlijk acht tot twaalf bemanningsleden/ soldaten en twee officieren aan boord (ibid. 157 en 165). Het type vaartuig van Barents en Van Heemskerck was anders, maar de lengte is ongeveer gelijk geweest (Braat & Gawronski 1998, 45). De samenstelling van de bemanning en de daarvoor benodigde uitrusting en inventaris, kan min of meer worden vergeleken met de groep mannen die op Nova Zembla heeft overwinterd. In tegenstelling tot wat op binnenvaartschepen is waar te nemen, zal het in de tijd groeien van het aantal gebruiksvoorwerpen per scheepsinventaris (Vlierman 1997, 31) voor deze twee vaartuigen waarschijnlijk nauwelijks van toepassing zijn, ondanks de ongeveer vijfenzeventig jaar verschil in ondergang. Daarnaast zou een eventueel verschil in aantal voorwerpen gecompenseerd worden door het waarschijnlijk iets geringere aantal personen aan boord van de tjalk. In tabel I worden de aantallen stuks ceramiek uit het *Behouden Huys* en uit de tjalk weergegeven.

in the Zuider Zee in 1672 during the Second English War (Vlierman 1997, 157 –166 and colour plate 3). The ship was approximately 20 m long and, based on the inventory and armament, probably had eight to twelve hands/soldiers and two officers on board (ibid. 157 en 165). The type of ship belonging to Barents and van Heemskerck was different, but the length was about the same (Braat & Gawronski 1998, 45). The composition of the crew and the equipment and inventory required can more or less be compared with the group of men who wintered on Novaya Zemlya. In contrast to what can be observed on inland vessels, the increase in the course of time in the number of utensils per ship's inventory (Vlierman 1997, 31) for these two vessels is probably hardly applicable, despite the approximately seventy-five years separating their wrecks. Apart from this, any possible discrepancy in the number of objects would be compensated by the fact that the tjalk probably had a slightly smaller number of persons on board. The numbers of items of pottery from the *Behouden Huys* and from the tjalk are shown in table 1.

Tabel I. Aantallen stuks van vergelijkbare vormen van steengoed, rood aardewerk en maiolica uit het *Behouden Huys* (1596) en uit de bewapende tjalk (1672). / Table 1. Numbers of items of comparable forms of stoneware, redware and maiolica from the *Behouden Huys* (1596) and from the armed tjalk (1672).

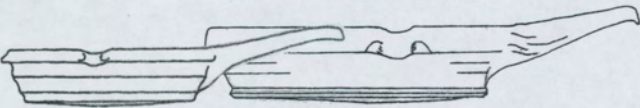
			Behouden Huys	Tjalk
Stoneware				
			XXXX	XXXXXXXXX
			XX	
			XX (X)	(X)
			XX	X
			XXXXXXXX	
			X	

	Behouden Huys	Tjalk
 <u>Redware</u>	XX	X
	X	XX
	XX	XXXXX
		XXX
	XXXXX	XXX
	XXXXX	X
		XX
		X

Behouden Huys Tjalk

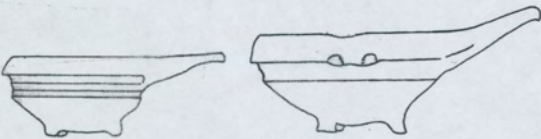

X

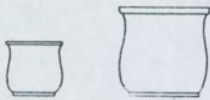

XXX

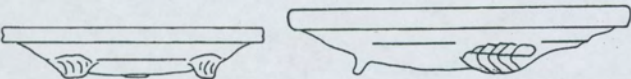
XXXX

XXXXX

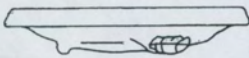

XXXXXX

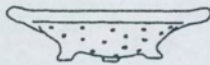

XXXXX

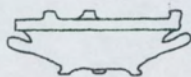
XXXXXX

XXX

X

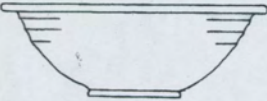

X

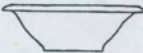
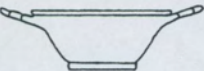
Maiolica

Behouden Huys

Tjalk

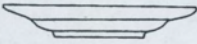

XX

X

XX

X (X)

XXX

Wanneer de baardmankruiken, de kruiken met medaillons en met kerfsnede versiering tot één (min of meer 'luke' ogende) functionele groep kunnen worden gerekend, blijkt dat de aantallen stuks aangetroffen in het *Behouden Huys* en in de tjalk gelijk zijn. Bij de niet versierde steengoedkruiken en kruikjes is een aanmerkelijk verschil te zien. De inmaak-, zout- of mosterdpot heeft geen tegenhanger in de tjalk, terwijl er sprake is van twee tegen één zalfpotje van steengoed. Los van de waarschijnlijk op de terugtocht meegenomen kruiken is er in ieder geval sprake van een dubbel aantal stuks steengoed op Nova Zembla. Gezien de niet vooraf te plannen tijdsduur van een ontdekkingsreis lijkt dit grotere aantal zeker acceptabel. Het kombuisgoed uit de tjalk is compleet. Alles wijst er op dat het brandende schip door de bemanning is verlaten, zonder iets mee te nemen.

Het (vrijwel) ontbreken van grote en middelgrote kookpotten, (kleine) steelpannen en etensborden van rood aardewerk springt bij de inventaris van Barents' schip nogal in het oog, terwijl de kleine (kook)potjes en oorbakjes juist beter zijn vertegenwoordigd in het *Behouden Huys*. De twee kleine kannetjes, twee lage ronde bakjes, een oorbakje en een tuitpotje aan boord van de tjalk suggereren vanwege hun geringe inhoud en gezamenlijke bergplaats een eventuele medische functie (Vlierman 1997, 165 and fig. 14). In het *Behouden Huys* zijn een chirurgijns beugelzaag (Braat & Gawronski 1998, 222), vijf rood aardewerken zalfpotjes en de eerder genoemde exemplaren van steengoed gevonden. In de tjalk is geen vergiet of lekschaal aangetroffen. In vergelijking met kombuisgoed uit andere scheepswrakken mocht dat wel worden verwacht.

De opvallende komfoor(?) is misschien eerder een vetvanger voor onder een vergiet of lekschaal. De aanwezigheid van een dergelijk voorwerp op Spitsbergen en Nova Zembla lijkt, met name wanneer de laatste veronderstelde functie juist is, een

If the *Bartmann* jugs, the jugs with medallions and those with incised decoration can be regarded as one functional group (with a more or less 'luxury' appearance), the numbers of these items found in the *Behouden Huys* and in the tjalk appear to correspond. In the case of the undecorated stoneware pitchers and jugs there is a significant difference. The preserving, salt or mustard pot has no counterpart in the tjalk, whereas there are two stoneware ointment pots in the *Behouden Huys* to one in the tjalk. Apart from the jugs which were probably taken back on the voyage home, there is at any rate a double quantity of stoneware items on Novaya Zemlya. In view of the duration of an exploratory expedition which could not be planned in advance, this larger quantity certainly appears acceptable. The galley inventory from the tjalk is complete. All the evidence points to the fact that the burning ship was abandoned by the crew, who took nothing with them.

The (virtual) absence in the inventory of Barents' ship of large and medium-sized cooking-pots, (small) saucepans and table dishes of red earthenware is rather conspicuous, while the small (cooking)pots and handled bowls are better represented in the *Behouden Huys*. Because of their small capacity and the fact that they were stored together, the two small jugs, two low round dishes/bowls, a handled bowl and a spouted pot on board the tjalk suggest a possible medical function (Vlierman 1997, 165 and fig. 14). A bow saw (Braat & Gawronski 1998, 222), five redware ointment pots and the previously-mentioned stoneware items were found in the *Behouden Huys*. No colander or drainer was found in the tjalk, though on comparison with galley utensils from other wrecks one might well expect to find them.

The unusual chafing-dish (?) is perhaps a dripping-pan for underneath a colander or drainer. If this assumption is correct, the presence of an object like this on Spitsbergen and Novaya Zemlya would appear to be almost self-evident in view of

bijna voor de hand liggend attribueert vanwege het vette, oliehoudende vlees van de dieren in de poolstreken. Men had bij de twee eerdere expedities reeds de nodige ervaringen opgedaan.

Met uitzondering van de twee majolica schalen in de tjalk, komen de aantallen majolica schaaltes/ brandewijn kom en bordjes vrijwel overeen. Voor beide schepen mag bij deze voorwerpen gedacht worden aan gebruiksgoed van de officieren. Ook voor de officieren geldt dat het aantal voor hen bedoelde gebruiksvoorwerpen, zeker aan boord van kleinere schepen zoals deze, tot de twintigste eeuw vermoedelijk nauwelijks aan uitbreiding onderhevig was.

De zeventiende eeuwse bewapende tjalk had in de kombuis een vaste open haard met een achterwand van gemetselde bakstenen waartegen tegels. Ook werd een doofpot aangetroffen. Onder de persoonlijke bezittingen zijn een flink aantal tabakspijpjes te noemen. De laatste ontbreken, zoals te verwachten, geheel in het *Behouden Huys*. Aan boord van schepen die vóór ca. 1610 op de voormalige Zuiderzee zijn vergaan zijn tot nu géén tabakspijpjes gevonden. Het ontbreken van een doofpot op Nova Zembla komt eveneens overeen met wat in de scheepswrakken in Flevoland is geconstateerd. Samen met een vaste haardplaats en een achterwand van tegels komen ze pas voor het eerst in het begin van de zeventiende eeuw voor (Vlierman 1992B, 52). De oudst bekende is, volgens recente gegevens, aangetroffen in een veerschip dat rond 1600 moet zijn gebouwd (scheepswrak OB71; dossier NISA). Hoe de stookplaats van Barents' schip er uit heeft gezien is niet bekend. Het meest waarschijnlijk is een kleine ruimte waarvan de vloer en de wanden met gemetselde bakstenen waren bekleed. Op de vloer stonden het haardijzer en de treeft die in het *Behouden Huys* zijn teruggevonden (Braat & Gawronski 1998, 117, 227 en 228).

De vette aanslag of zelfs kluitjes vet op sommige voorwerpen of scherven hebben

the oily meat of animals in the polar region. This necessary information could have been passed on by the members of the two previous expeditions.

With the exception of the two maiolica dishes in the tjalk, the numbers of small maiolica dishes/brandy bowl and plates more or less correspond. These objects may be considered as officer's utensils on both ships. For the officers too, the numbers of utensils reserved for them probably hardly increased at all until the twentieth century, certainly on board smaller vessels such as these.

In the galley of the seventeenth-century armed tjalk there was a fixed hearth with a back wall of tile-covered bricks. An extinguisher was also found. Among the personal possessions were a considerable number of tobacco pipes. As one might expect, these were not found in the *Behouden Huys*. So far, no tobacco pipes have been found on board ships wrecked in the former Zuider Zee before c. 1610. The absence of an extinguisher on Novaya Zemlya also corresponds to what has been observed in the wrecks of ships in Flevoland. Together with a fixed hearth and a tiled back wall they are not found until the beginning of the seventeenth century (Vlierman 1992B, 52). According to recent information, the oldest specimen known was discovered in a ferry boat built around 1600 (shipwreck OB71; dossier NISA). What the hearth of Barents' ship looked like is unknown. It was probably a small space with a tiled brick floor and walls. On the floor stood the poker/fire-iron and trivet which were found in the *Behouden Huys* (Braat & Gawronski 1998, 117, 227 and 228).

The greasy deposit or even lumps of fat observed on some of the objects or sherds

waarschijnlijk meer te maken met de functie van de voorwerpen tijdens het verblijf in het *Behouden Huys*, dan dat het een aanwijzing is voor de eventuele oorspronkelijke inhoud. Enerzijds verschaft het informatie over een kort, intensief en mogelijk alternatief gebruik (bijvoorbeeld als olielamp). Anderzijds verdoezelt het sporen die normaal een langere gebruikperiode doen veronderstellen. Kannetje 021 vertoont de meeste gebruiksslijtage, maar zal gezien het betrekkelijk 'zachte' baksel, de slechte kwaliteit engobe en glazuur en de opvallend vette aanslag toch niet veel ouder zijn dan de andere voorwerpen, hooguit enkele jaren. Bij sommige voorwerpen zijn sporen geconstateerd die op enkele jaren of op een kort intensief gebruik wijzen. De meeste steengoedscherven vertonen die nauwelijks. De vormen van de verschillende individuen zijn, op basis van vergelijking met andere scherp gedateerde voorwerpen uit scheepswrakken, géén aanleiding om aan fabricage in de zeventiger of tachtiger jaren van de zestiende eeuw te denken. Uitgaand van een kort intensief gebruik, lijkt het daarom zeer aannemelijk dat alle gevonden ceramiek ná ca. 1590 is gemaakt.

In de inventaris van de bewapende tjalk uit 1672 zijn naast de rood aardewerk borden ook een aantal diepe, ronde houten etenskommen of bakken gevonden, gebruikelijk bij een groep schepelingen. Het lijkt aannemelijk dat aan boord van het schip van Barents en Van Heemskerck ook houten kommen in gebruik waren. Ze zijn mogelijk meegenomen op de terugtocht in de kleine boten. Het tweede tinnen deksel in de collectie van het Rijksmuseum (Braat & Gawronski 1998, 234 7797-2) geeft aan dat er in ieder geval een tweede steengoedkannetje van het formaat van 008 moet zijn geweest. Het afbreken van een oor (met daaraan een tinnen deksel) hoeft nog geen aanleiding te zijn het kannetje weg te gooien. In de scheepsinventarissen uit in Flevoland opgegraven schepen zijn regelmatig kannen gevonden die zonder oor waren

were probably connected with the function of these items during the stay in the *Behouden Huys*, rather than an indication for the possible original contents. On the one hand it provides information on a brief, intensive and possibly alternative usage (for instance as an oil lamp). On the other hand it obscures the traces of a longer period of use. Small jug 021 reveals most signs of wear due to use, though in view of the relatively 'soft' fabric, the poor quality of the engobe and glaze and the unusually greasy deposit it cannot be much older than the other objects, a few years at the most. Traces were found on some objects which point to several years' use or to a short but intensive period of use. Most of the stoneware sherds have hardly any of these traces. On the basis of comparison with other precisely dated objects from wrecks, the forms of the various specimens give no grounds to suppose that they were manufactured in the 1570s or '80s. Assuming a short and intensive period of use, it seems very likely that all the pottery found was made after c. 1590.

Apart from the red earthenware plates, the 1672 inventory of the armed tjalk also included a number of deep round wooden food bowls or dishes, which are common utensils for a ship's crew. It is probable that wooden bowls were also used on board Barents and Van Heemskerck's ship and that they were possibly taken back on the small boats on the voyage home. The second tin lid in the Rijksmuseum collection (Braat & Gawronski 1998, 234 7797-2) indicates that there must, at any rate, have been a second stoneware jug the size of 008. The fact that a handle (with a tin lid attached to it) had broken off would not have been a reason to throw this jug away. In the inventories of the ships excavated in Flevoland jugs are regularly found which had been used without their handles. The jug may therefore have been taken back

gebruikt. Het kannetje kan dus eventueel zijn meegenomen op de terugreis.

Op één van de gravures uit het journaal van Gerrit de Veer (fig. 3; Braat & Gawronski 1998, 53 Ne 21), die een scène weergeeft tijdens de terugtocht, staan enkele objecten afgebeeld die uit de boten zijn geladen. Een tweetal tonnen, enkele zakken of pakken, riemen en bootshaken en een kruik. De vorm veronderstelt een baardmankruik. Steengoedkruiken breken niet snel. Buiten de vastgestelde exemplaren zullen er zeker meer aan boord zijn geweest, een aantal zal ongetwijfeld zijn meegenomen op de terugreis. Op de vergelijkbare gravure uit een Duitse editie (ibid. 53 DU 29) wordt een warme maaltijd bereid in een grote ketel met een afgeronde onderkant, een detail dat niet op de Nederlandse gravures voorkomt. De Nederlandse gravure Ne 18 (ibid. 50) is de enige waarop een ketel wordt afgebeeld en wel van het cilindrische type met vlakke bodem. Hiervan zijn twee gevonden in het *Behouden Huys* (ibid. 117 en 235). Dit type koperen ketel komt 'standaard' voor aan boord van Nederlandse schepen tussen ca. 1300 – 1650 en wordt zelfs nog in midden-achttiende eeuwse vaartuigen aangetroffen (Vlierman 1992, 55 en 56 en fig. 37 en 39). Het lijkt meer waarschijnlijk dat de ketel op de gravure werd gebruikt voor het smelten van teer om de (gebreeuwde?) planknaden van de opgehoogde boorden van de boten waterdicht te maken. Het is de vraag of men op de terugtocht wel een metalen ketel bij zich had. Denkbaar is dat men slechts enkele grote kookpotten en steelpannen van rood aardewerk heeft meegenomen voor het verwarmen van voedsel.

Het onderzoek naar de ceramiek uit het *Behouden Huys* leidt tot de volgende conclusies:

- afgaand op de aard van de op Nova Zembla gevonden ceramische en van andere materialen vervaardigde voorwerpen mag worden voorondersteld dat alle voorwerpen

on the return voyage.

In one of the engravings from Gerrit de Veer's journal (fig. 3; Braat & Gawronski 1998, 53 Ne 21) depicting a scene from the voyage home, several objects which have been unloaded from the boats are portrayed. These are two casks, several sacks or packs, oars and boathooks and a jug. The form appears to be that of a *Bartmann* jug. Stoneware jugs do not easily break. In addition to the specimens found, there would certainly have been more of them on board, and some would undoubtedly have been taken back home. In the similar engraving from a German edition (ibid. 53 DU 29) a hot meal is being prepared in a large kettle with a rounded base, a detail which does not appear in the Dutch prints. The only one of these to depict a kettle, in this case a cylindrical type with a flat base is Ne 18 (ibid. 50). Two of these were found in the *Behouden Huys* (ibid. 117 and 235). This type of copper kettle was a standard utensil on board Dutch ships between c.1300 – 1650, and was still found even in mid-eighteenth-century vessels (Vlierman 1992, 55 and 56 and figs. 37 and 39). It seems more likely that the kettle in the engraving was used for melting tar for sealing the (caulked?) plank joints of the raised sides of the boats. It is questionable whether there was a metal kettle on board on the way back. Conceivably, only a few large redware cooking-pots and saucepans were taken for heating up food.

The investigation of the pottery from the *Behouden Huys* produces the following conclusions:

- based on the nature of the ceramic objects and those made of other materials found on Novaya Zemlya it may be assumed that all objects (of value) were taken off the ship and stored in the *Behouden Huys*

- (van waarde) van boord zijn gehaald en in het *Behouden Huys* zijn opgeslagen c.q. gebruikt;
- aangenomen mag worden dat op de terugreis in de open boten alleen het hoogst noodzakelijke zal zijn meegenomen, aangevuld met goederen om te kunnen ruilen tegen voedsel of een andere vorm van hulp;
 - het veelal multifunctionele kombuisgoed komt qua aantallen en kwaliteit overeen met dat wat op Nederlandse vaartuigen in die tijd gebruikelijk is. Het ontbreken van meerdere aardewerken kookpotten, koekenpannen en borden op Nova Zembla kan deels worden verklaard door te vooronderstellen, dat ze zijn meegenomen op de terugtocht. Anderzijds waren de voorzieningen voor de eenvoudige schepelingen tot in de twintigste eeuw zeer beperkt;
 - behoudens het flinke aantal steengoed kruiken lijkt er niet of nauwelijks sprake te zijn geweest van extra kook-, eet- en drinkgerei in verband met de onbekendheid van de duur van de expeditie. De teruggevonden (timmer)gereedschappen en de voorwerpen met betrekking tot de navigatie zijn wel vrij goed vertegenwoordigd;
 - het is opvallend dat bijna de helft van het gevonden steengoed waarschijnlijk afkomstig is uit Westfalen. Over export hiervan naar Holland (Amsterdam) is (voor de betreffende periode) niets bekend. Het andere steengoed komt zoals gebruikelijk uit het Rijnland, terwijl het rood aardewerk van Noord-Nederlandse makelij is. Alleen van het van dit materiaal gemaakte kannetje is de herkomst onbekend;
 - onder de voorwerpen bedoeld voor uitwisseling en handel bevond zich geen ceramiek.
- or used;
- it may be assumed that only the barest necessities would have been taken on the voyage home in the open boats, together with goods which could be exchanged for food or other forms of aid;
 - the often multifunctional galley goods correspond in numbers and quality to what was customary on Dutch vessels at that time. The absence of several earthenware cooking-pots, frying-pans and plates on Novaya Zemlya can partly be explained by assuming that they were taken back on the return voyage. On the other hand, supplies for simple seamen were extremely limited until the twentieth century;
 - except for the substantial quantity of stoneware jugs there appear to have been hardly any extra cooking, eating and drinking utensils in connection with the uncertain duration of the expedition. The (carpentry) tools discovered and the objects relating to navigation are, however, reasonably well represented;
 - it is notable that almost half the stoneware found probably originates from Westphalia. Nothing is known about export of this product to Holland (Amsterdam) in the period in question. The remaining stoneware comes from the Rhineland, as is customary, while the redware is manufactured in the North Netherlands. The only specimen of unknown provenance is the small redware jug;
 - there were no ceramics among the objects destined for exchange and trade.

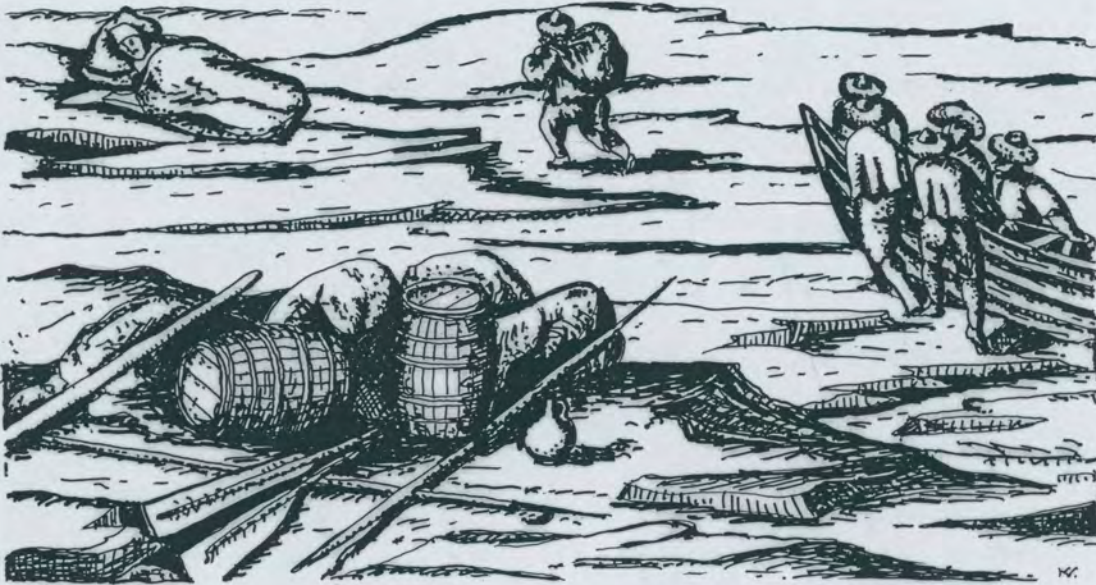

Fig. 3. Naar een fragment van de gravure Ne 21 uit het journaal van Gerrit de Veer. /
After a fragment of engraving Ne 21 from Gerrit de Veer's journal.

Voorstel

In overleg met de Academie van Wetenschappen in Moskou, het Regionaal Historisch Museum in Archangelsk en gesteund door het Consulaat-Generaal van het Koninkrijk der Nederlanden in St. Petersburg, is in februari 1998 een voorstel aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen gestuurd om alle in Rusland verblijvende vondsten uit het *Behouden Huys* naar het Nederlands Instituut voor Scheeps- en onderwaterArcheologie (NISA) in Lelystad over te brengen om te conserveren en te restaureren. De voorwerpen zouden daar vervolgens enkele jaren kunnen worden geëxposeerd. Daarna gaan ze terug naar Rusland om tentoongesteld te worden.

Proposal

In consultation with the Academy of Sciences in Moscow, the Regional Historical Museum in Archangelsk and with the support of the Consulate-General of the Kingdom of the Netherlands in St. Petersburg, a proposal was made in February 1998 to the Ministry of Education, Cultural Affairs and Science to transfer all the finds from the *Behouden Huys* in Russia to the Netherlands Institute for Ship and underwater Archaeology (NISA) in Lelystad for preservation and restoration. The objects would subsequently be exhibited for a number of years, after which they would be returned to Russia and exhibited there.

Literatuur/ Bibliography

Bodt, S. de, *Gedateerde ceramiek/ Dated ceramic wares. Gebruiksvoorwerpen met jaartal uit de collectie Van Beuningen – De Vriese*. Museum Boymans – Van Beuningen. Rotterdam, 1991.

Braat, J., J.H.G. Gawronski, J.B. Kist, A.E.D.M. van de Put & J.P. Sigmond (red.), *Behouden uit het Behouden Huys. Catalogus van de voorwerpen van de Barentsexpeditie (1596), gevonden op Nova Zembla. Rijksmuseumcollectie, aangevuld met Russische en Noorse vondsten*. Amsterdam, 1998.

Elling, W., *Steinzeug aus Stadlohn und Vreden*. Vreden, 1994.

Gawronski, J.H.G., P.V. Boyarski, N.V. Velchov, Yu.L. Mazourov, P.M. Floore (et al.), *Northbound with Barents. Russian – Dutch Integrated Archaeological Research on the Archipelago Novaya Zemlya in 1995*. Amsterdam, 1997.

Hacquebord, L. & K. Vlierman, *Ceramiek van de 17de-eeuwse walvisvangstnederzetting Smeerenburg op Spitsbergen. Corpus van Middeleeuws Aardewerk uit gesloten vondstcomplexen in Nederland en Vlaanderen (CMA), aflevering 6*. Amersfoort, 1991.

Hellebrandt, H., *Raerener Steinzeug*. Aachen, 1967.

Manders, M.R., Raadsels rond een gezonken Oostzeevaarder, in: R. Daalder, E. van Eyck van Heslinga, J. Th. Lindblad, P. Rogaar & P. Schonewille (red.) *Goud uit graan. Nederland en het Oostzeegebied 1600-1850*. Zwolle, 1998.

Vlierman, K. m.m.v. P. Kley, *Ceramiek uit de inventaris van een klein 17de-eeuws vrachtschip in Zuidelijk Flevoland. Corpus van Middeleeuws Aardewerk uit gesloten vondstcomplexen in Nederland en Vlaanderen (CMA), aflevering 5*. Amersfoort, 1990.

Vlierman, K., De uitrusting en inventaris van een kleine 15^e-eeuwse kogge, in: R. Reinders (red.) *Scheepsuitrusting en scheepsinventaris. Inleidingen gehouden tijdens het vijfde Glavimans symposion*. Amsterdam, 5 april 1991. Groningen, 1992A.

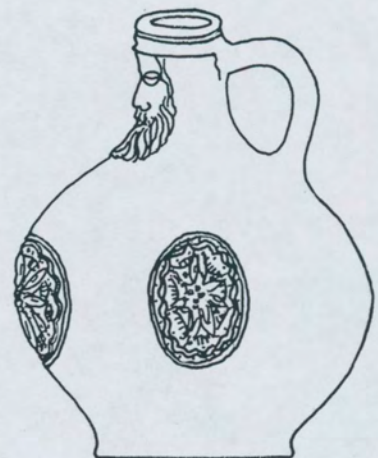
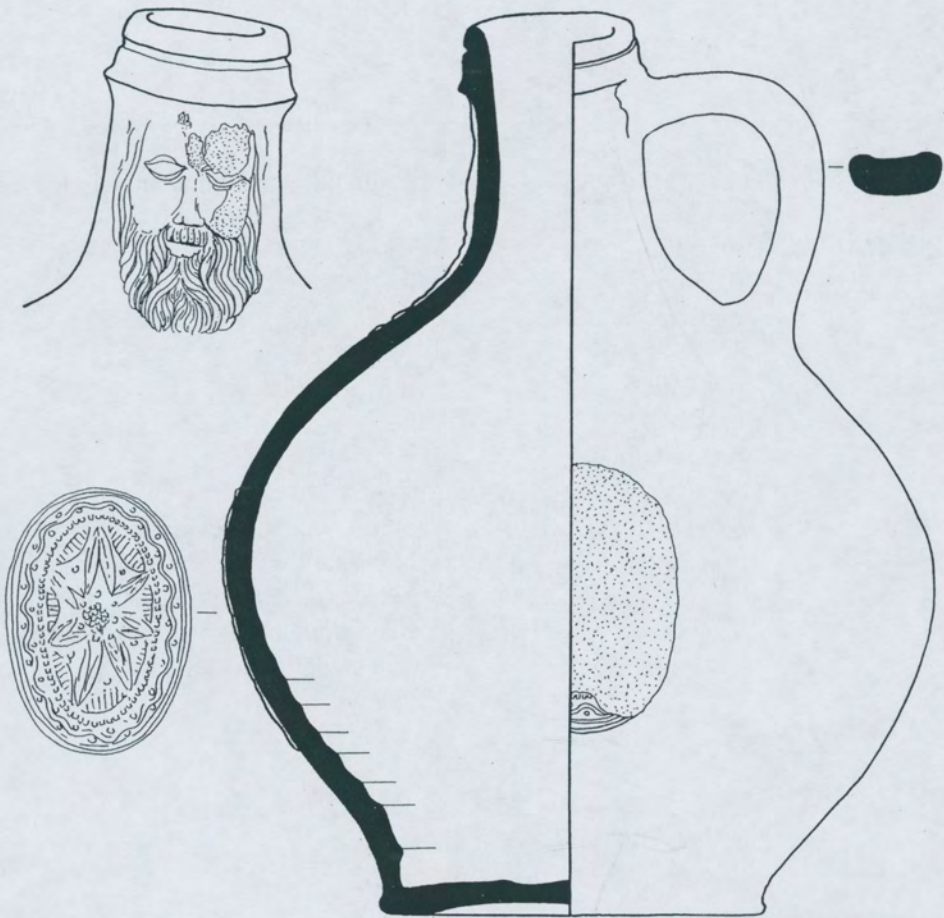
Vlierman, K., Koken en kookgerei op (binnenvaart-)schepen 1300 – 1900, in: A. Ruempol & A. van Dongen (eindred.), *Quintessens. Wetenswaardigheden over acht eeuwen kookgerei*. Museum Boymans – Van Beuningen. Rotterdam 1992B, 50 – 59.

Vlierman, K., Late Medieval Pottery on Dutch shipwrecks and a well-dated inventory of the early 15th century, in: L. Blackmore & M. Redknap (ed.), *Medieval Ceramics Vol 17. Journal of the Medieval Pottery Research Group*. Warwickshire 1993, 69 - 76 and colour plates 3d and 4 a and b.

Vlierman, K., The IJsselmeerpolders: a 'source book' for Late Medieval and early post-Medieval wreck inventories; The Galley, galley utensils and Cooking, Eating and Drinking vessels from an Armed 'Tjalck' wrecked on the Zuiderzee in 1673: a preliminary report, in: M. Redknap (ed.), *Artefacts from wrecks. Dated assemblages from the Middle Ages to the Industrial Revolution*. Oxbow Monograph 84. Exeter, 1997, 15 – 36, 157 – 166 and colour plate 3.

Vlierman, K., Late- and post-Medieval fishing vessels from the Zuiderzee, in: F. Verhaeghe & M. Pieters (eds.) *Fishery, trade and piracy. Proceedings of the Raversijde Conference, November 2003*. In druk (2005).

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla (zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou BA-1
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -
DATERING		: 1596
PUBLICATIE		: Braat (Br). & Gawronski (Ga.) 1998, 232, 24570-24
VORMTECHNIEK		: gedraaid, onregelmatige holle bodem met aftreksporen, handgevormd oor
VERSCHRALING	grootte	: tot 0,2 mm, met uitschieters tot 1,6 cm! (zichtbaar aan binnenzijde)
	dichtheid	: dicht
	materiaal	: zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit	: niet poreus
	hardheid	: hard
	bijzonderheden	: hals voorover en opzij gezakt
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenkant chocoladebruine tot okergrauwgele zoutglazuur, onderste helft grijsachtige vlekjes in glazuur; op grootste omtrek drie medaillons met gestileerde bloem omgeven door een stippel- en slingerrand; op voorzijde hals baardmanmasker
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: grotendeels grijze scherf, aan binnenzijde overgaand in grijs met gelige spikkels en strepen (van verschraling)
BIJZONDERHEDEN		: niet door en door gesinterd
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: geschilderd t.g.v. vorstinwerking
TOESCHRIJVING	productiecentrum	: Westfalen, Stadlohn(?)
	datering	: -
	functie	: olie(?)kruik
OVERIGE OPMERKINGEN		: steengoed, baardman

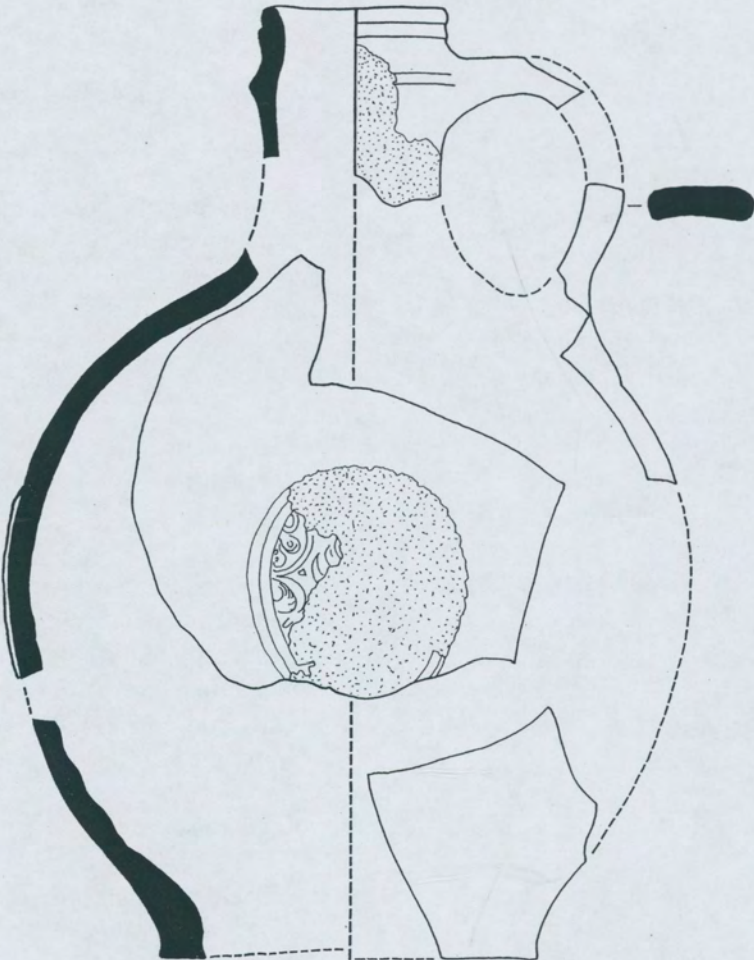
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-2
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid, vlakke bodem, handgevormd oor
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: - : - : -
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: niet poreus : zeer hard (volledig gesinterd) : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde geheel grauwokergele loodglazuur, bovenste helft waarschijnlijk bruin door toevoeging ijzeroxyde/ leksporen op onderste helft, sinaasappelhuid; op grootste omtrek één, mogelijk drie medaillons met gestyleerd bloem(?)motief
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: donkergrijze scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

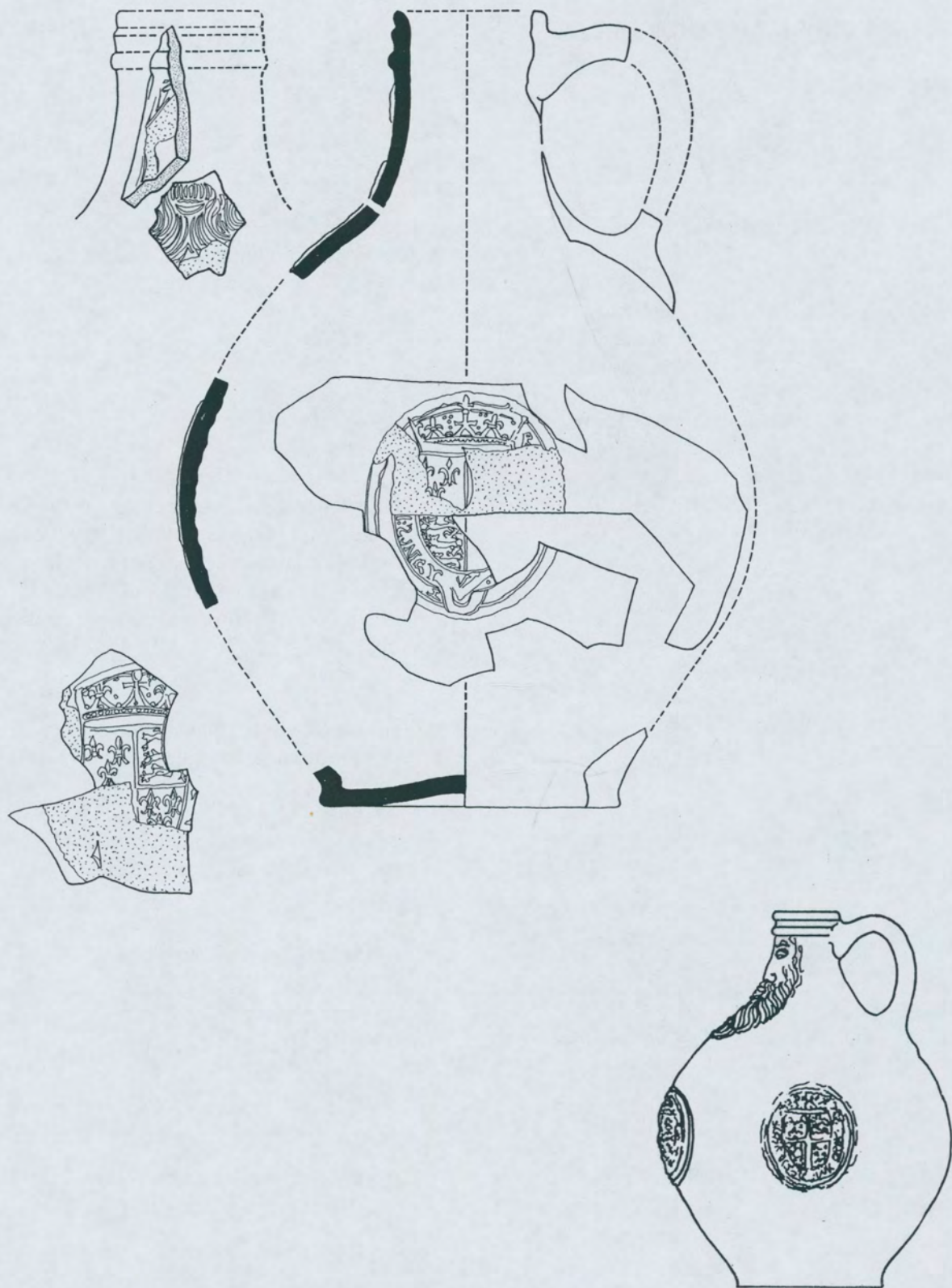
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: appliqué('s) afgesprongen t.g.v. vorstinwerking
---------------------------	---

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Rijnland (Frechen) : - : olie(?)kruik
---------------	---	---

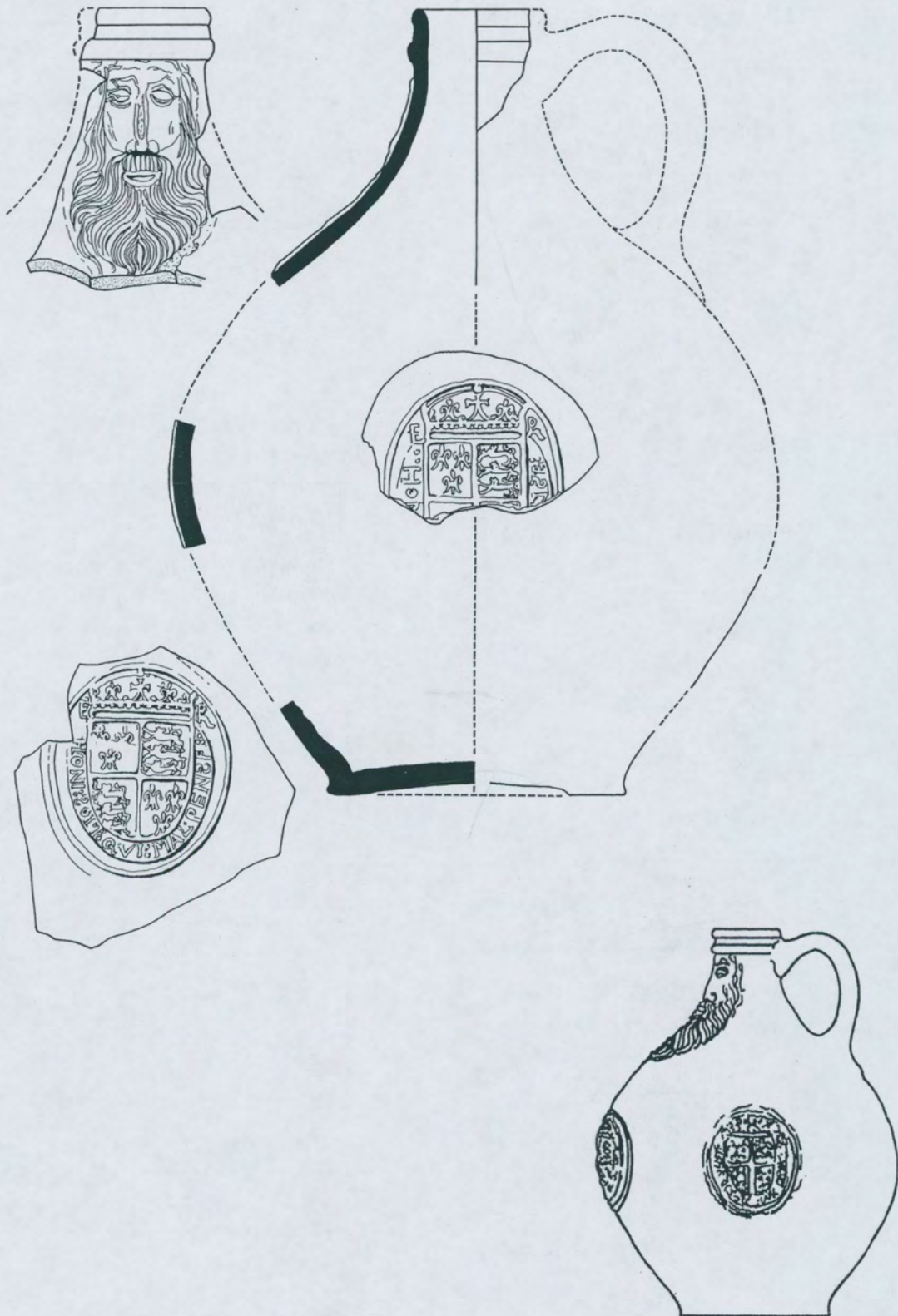
OVERIGE OPMERKINGEN	: steengoed, baardman
---------------------	-----------------------

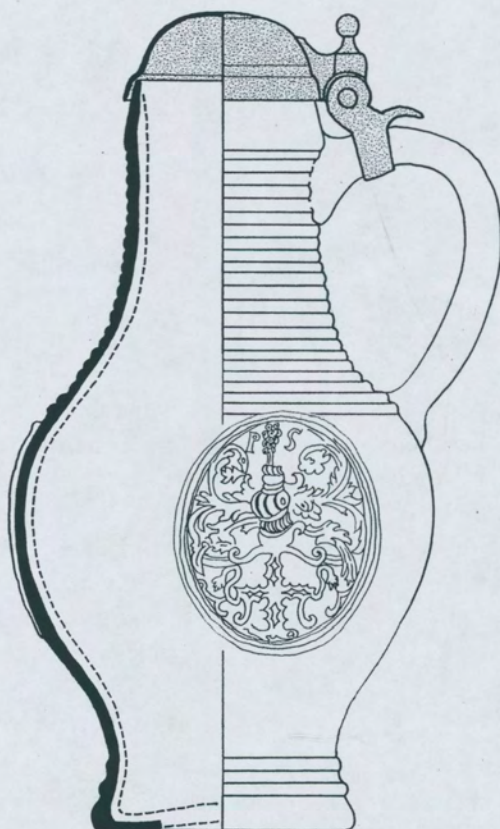
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla (zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou BA-3
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -
DATERING		: 1596
PUBLICATIE		: Br. & Ga. 1998, 232, 24570-42
VORMTECHNIEK		: gedraaid, holle bodem met aftreksporen, oor handgevormd
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: - : - : -
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: niet poreus : zeer hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde glinsterend grauwgele zoutglazuur, buitenzijde okerbruingele zoutglazuur (sinaasappelhuid); op grootste omtrek drie medaillons met gekroond wapenschild van Elisabeth I en randschrift HONI SOIT QUI MAL Y PENSE; voorzijde hals baardmanmasker
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: geelachtige/ (licht)grijze scherf
BIJZONDERHEDEN		: -
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: geschilderd t.g.v. vorstinwerking; op enkele scherven aan binnenzijde bruinzwarte vettige aanslag (olie?)
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Raeren?/ Frechen? : - : olie?kruik
OVERIGE OPMERKINGEN		: steengoed, baardman; vergelijkbaar met BA-4

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-4
VONDSSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: Br. & Ga. 1998, 232/ 233, 24570-42/ 25903-82	
VORMTECHNIEK	: gedraaid, holle bodem, oor handgevormd, draairingen op binnenzijde onderste helft	
VERSCHRALING	grootte : - dichtheid : - materiaal : -	
STRUCTUUR	porositeit : niet poreus hardheid : zeer hard bijzonderheden : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	: buitenzijde geheel donker okergele/ grauwege zoutglazuur (sinaasappelhuid); op grootste omtrek medaillons met gekroond wapenschild van Elisabeth I en randschrift HONI SOIT QUI MAL Y PENSE op voorzijde hals baardmanmasker	
OVENATMOSFEER	: oxyderend	
KLEUR	: grauwege scherf; binnenzijde geelachtig met lichtere strepen, hals geelachtig/ roze met lichte zoutglazuur	
BIJZONDERHEDEN	: delen van voorste medaillon reeds afgesprongen vóór of tijdens bakproces	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: geschilferd t.g.v. vorstinwerking	
TOESCHRIJVING	productiecentrum : Raeren?/ Frechen? datering : - functie : olie?kruik	
OVERIGE OPMERKINGEN	: steengoed, baardman; vergelijkbaar met BA-3	

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Arctisch en Antarctisch Museum, St. Petersburg/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-5
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: Br. & Ga. 1998, 232, StP 674 en 675	
VORMTECHNIEK	: gedraaid, vlakke? bodem, hals met scherpe draairingen, handgevormd oor	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: - : - : -
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: niet poreus : zeer hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	: buitenzijde (geheel) bruine zoutglazuur (sinaasappelhuid?), binnenzijde grijze glazuur; op grootste omtrek drie ovale medaillons met wapen en initialen P S	
OVENATMOSFEER	: oxyderend	
KLEUR	: ..?.. scherf	
BIJZONDERHEDEN	: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: -	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Raeren : - : drinkkruikje
OVERIGE OPMERKINGEN	: steengoed; met bijbehorende tinnen deksel; mogelijk behoren de scherfjes 229, 1057, 2 x 1221A en 1601 (Academie van Wetenschappen, Moskou) bij deze kruik	

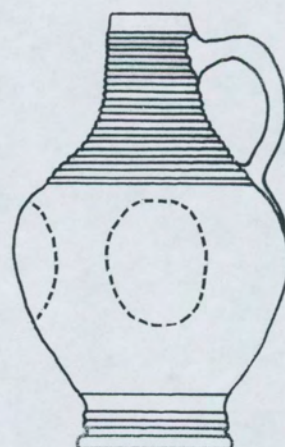
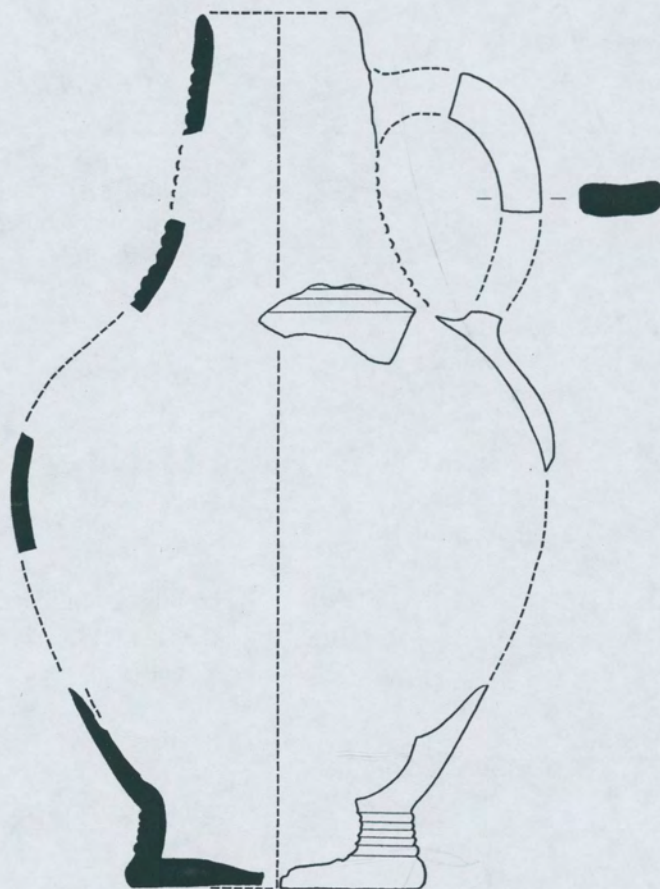
VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-6
VONDSSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, bijna vlakke bodem, scherpe draairingen op hals, handgevormd oor	
VERSCHRALING	grootte	:	-
	dichtheid	:	-
	materiaal	:	-
STRUCTUUR	porositeit	:	niet poreus
	hardheid	:	zeer hard
	bijzonderheden	:	-
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	buitenzijde geheel bruine/ okergauwe zoutglazuur, binnenzijde rossig naar bovenkant hals toe overgaand naar donkerbruin; mogelijk één of drie medaillons op grootste omtrek	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	grijze scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	geschilderd t.g.v. vorstinwerking	
---------------------------	---	-----------------------------------	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum	:	Raeren
	datering	:	-
	functie	:	drink?kruik

OVERIGE OPMERKINGEN	:	steengoed, vergelijkbaar met BA-7	
---------------------	---	-----------------------------------	--

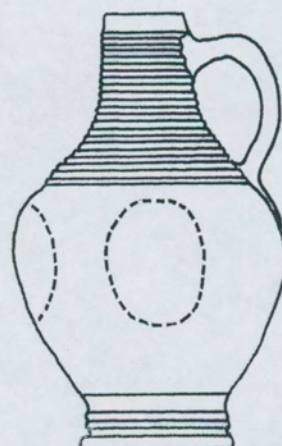
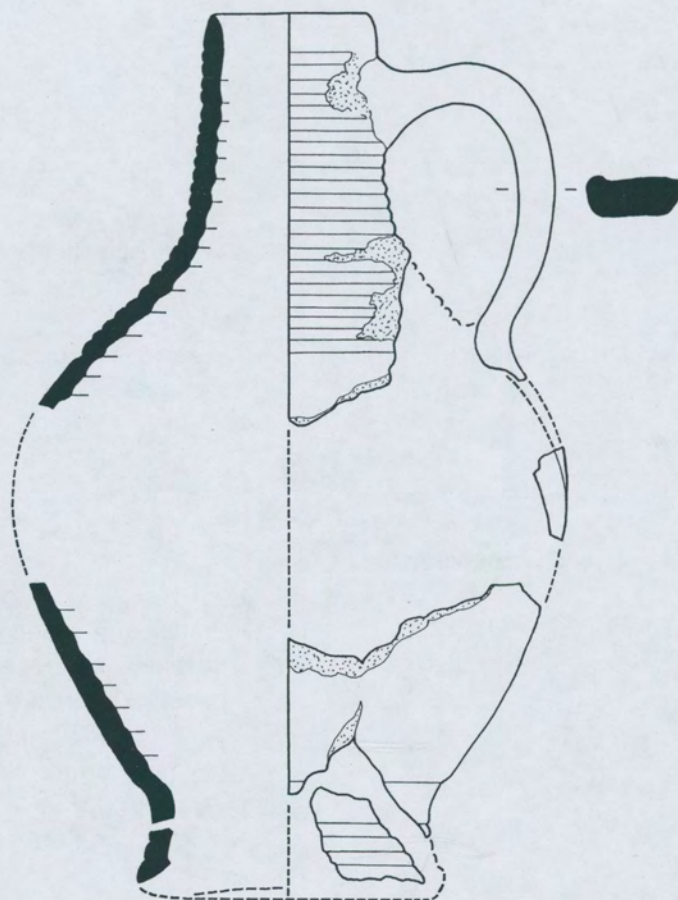
VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-7
VONDSSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	Br. & Ga. 1998, 233, 24570-47	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, vrijwel vlakke of iets holle bodem; scherpe draairingen boven voet en op gehele hals; handgevormd oor	
VERSCHRALING			
grootte	:	-	
dichtheid	:	-	
materiaal	:	-	
STRUCTUUR			
porositeit	:	niet poreus	
hardheid	:	(zeer) hard	
bijzonderheden	:	-	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	binnen- en buitenzijde geheel donker chocolade kleurige tot okerbruine, glanzende zoutglazuur; mogelijk op grootste omtrek één of drie medaillons	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	donker grijze scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	geschilderd t.g.v. vorstinwerking	
---------------------------	---	-----------------------------------	--

TOESCHRIJVING			
productiecentrum	:	Raeren	
datering	:	-	
functie	:	drink?kruik	

OVERIGE OPMERKINGEN	:	steengoed; vergelijkbaar met BA-6	
---------------------	---	-----------------------------------	--

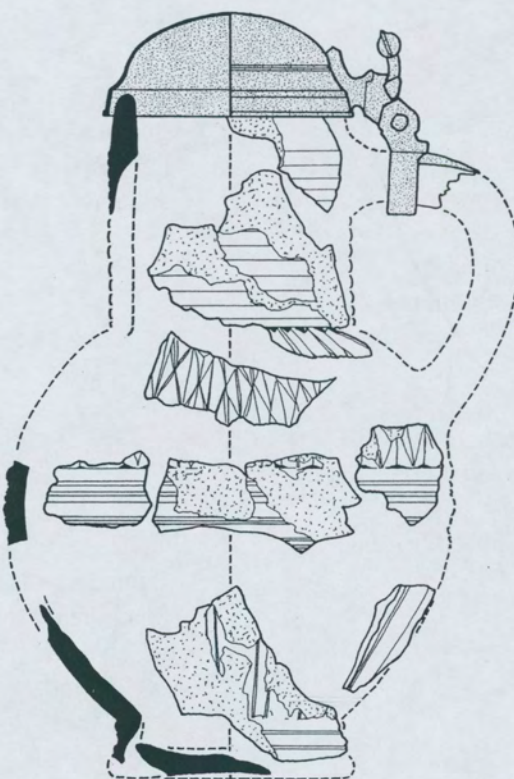
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou/ Rijksmuseum, Amsterdam	BA-8
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: Br. & Ga. 1998, 234, 7797-1	

VORMTECHNIEK		: gedraaid, vlakke iets holle bodem, bolle buik en cilindrische hals met fijne draairingen, handgevormd oor	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: zwarte insluitsels tot ca 0,2 mm : verspreid : ?	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: niet poreus : zeer hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde schouder versierd in kerfsnede techniek; op grootste omtrek geprofileerde rand; onderste helft verticale, trapeziumvormige velden; geprofileerde band boven standring; buitenzijde okergeel/ bruine zoutglazuur (sinaasappelhuid), binnenzijde helglanzende, lichtgrijze zoutglazuur met hier en daar grauwege strepen	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: grijze scherf	
BIJZONDERHEDEN		: met tinnen deksel (waarin stukje oor)	

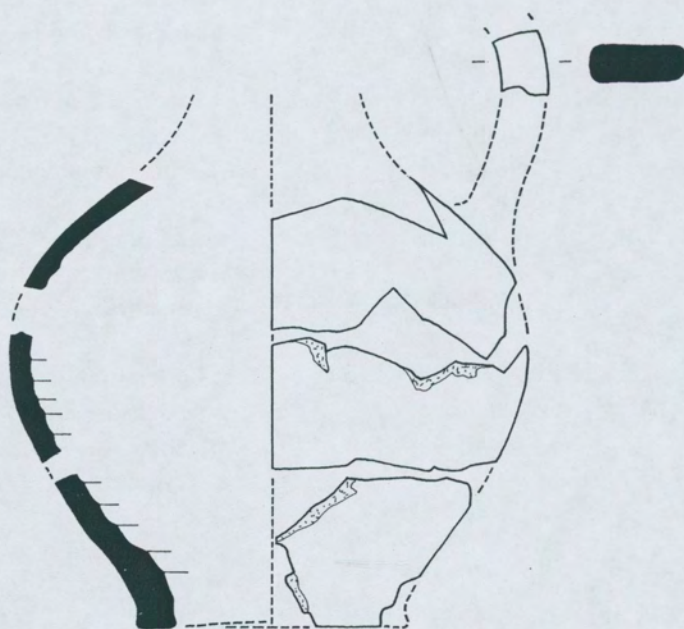
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: sterk geschilderd t.g.v. vorstinwerking	
---------------------------	--	---	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Raeren : - : drinkkruik	
---------------	---	---------------------------------	--

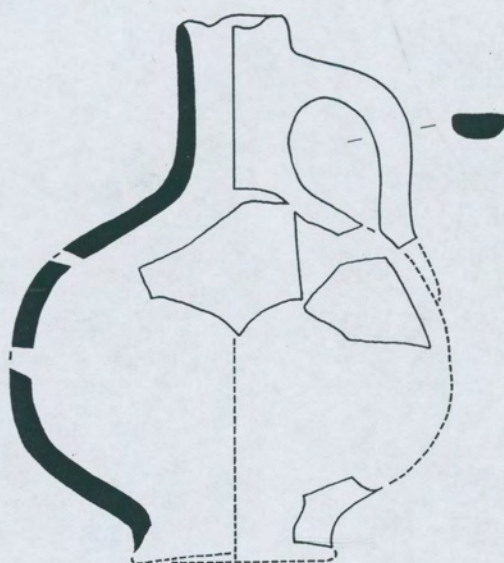
OVERIGE OPMERKINGEN		: steengoed; tinnen deksel NM 7797-1 (Rijksmuseum) hoort zeer waarschijnlijk bij deze kruik	
---------------------	--	---	--

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-9
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, vlakke tot iets holle bodem met aftreksporen; scherpe draairingen op binnenzijde onderste helft; handgevormd oor	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: - : - : -	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: niet poreus : zeer hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde okergele tot donkerbruine zoutglazuur (sinaasappelhuid), binnenzijde lichtgrijze zoutglazuur met kleine donkere putjes	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: grijze scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: geschilderd t.g.v. van vorstinwerking	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Rijnland? : - : kruikje	
OVERIGE OPMERKINGEN		: steengoed, mogelijk vergelijkbaar met BA-10	

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-10
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: Br. & Ga. 1998, 233, 25903-83	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, zwakke draairingen aan binnenzijde, handgevormd lintoor	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,2 mm : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: niet poreus : zeer hard : verschraling herkenbaar	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde grauwege tot bruine zoutglazuur (fijne sinaasappelhuid), binnenzijde rossig gespikkeld	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: grauwe scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: -	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Rijnland, Frechen : - : kruikje	
OVERIGE OPMERKINGEN		: steengoed, mogelijk vergelijkbaar met BA-9	

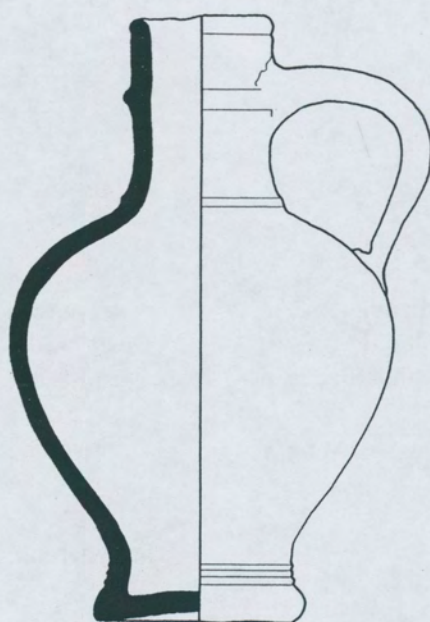
VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Rijksmuseum Amsterdam	BA-11
VONDSOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: Br. & Ga. 1998, 232, 7678	

VORMTECHNIEK		: gedraaid, geprononceerde ribbel op nauwe hals en overgang schouder/ hals, handgevormd lintoor
VERSCHRALING	grootte	: -
	dichtheid	: -
	materiaal	: -
STRUCTUUR	porositeit	: niet poreus
	hardheid	: zeer hard
	bijzonderheden	: -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde bruin/ grauwege zoutglazuur (sinaasappelhuid)
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: grijsbruine scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: in kruikje nog enig vet, lekt door scheuren in bodem, afgeschilferd t.g.v. vorstinwerking
---------------------------	---

TOESCHRIJVING	productiecentrum	: Westfalen?/ Rijnland?
	datering	: -
	functie	: olie?kruikje

OVERIGE OPMERKINGEN	: steengoed, vergelijk BA-12 en BA-13
---------------------	---------------------------------------

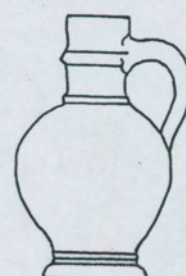
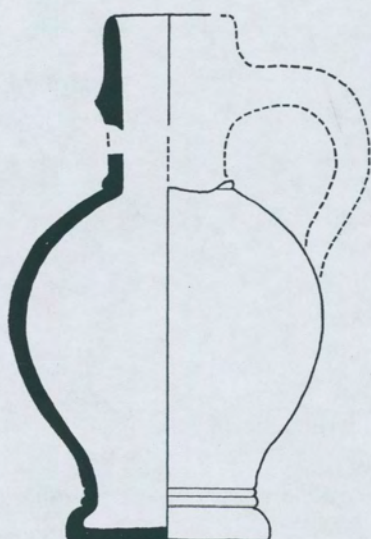
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-12
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	Br. & Ga. 1998, 234, 25903-89	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, geprononceerde ribbel op nauwe hals en op overgang schouder/ hals	
VERSCHRALING	grootte	:	-
	dichtheid	:	-
	materiaal	:	-
STRUCTUUR	porositeit	:	niet poreus
	hardheid	:	zeer hard
	bijzonderheden	:	-
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	buitenzijde bruin/okergele/grijze zoutglazuur (sinaasappelhuid)	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	grijze scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

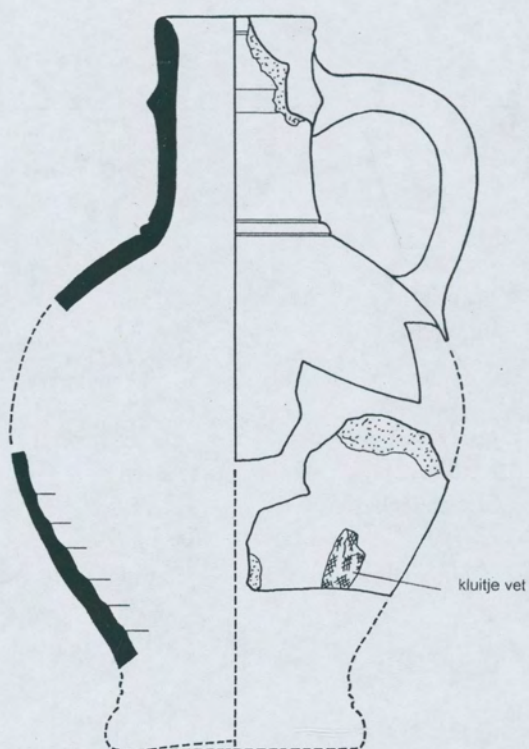
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	geschilderd t.g.v. vorstinwerking	
---------------------------	---	-----------------------------------	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum	:	Westfalen?/ Rijnland?
	datering	:	-
	functie	:	olie?kruikje

OVERIGE OPMERKINGEN	:	steengoed, vergelijk BA-11 en BA-13	
---------------------	---	-------------------------------------	--

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou/ Arctisch en Antarctisch Museum, St. Petersburg?	BA-13
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: Br. & Ga. 1998, 233, StP 676	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, geprononceerde ribbel op nauwe hals en op overgang schouder/ hals, handgevormd lintoor	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca, 0,2 mm, enkele uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond), hier en daar slierig	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: (niet) poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde bruinoker/ grauwege zoutglazuur, waarschijnlijk door toevoeging van ijzeroxyde; gehele binnenzijde rossig	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: geelachtig/ rossige scherf	
BIJZONDERHEDEN		: sintelachtig aanbaksel op buitenzijde (onderste helft)	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: geschilderd t.g.v. vorstinwerking; kluitje vetachtige substantie op binnenzijde onderste helft	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Westfalen?/ Rijnland? : - : drink?kruikje	
OVERIGE OPMERKINGEN		: lijkt geen steengoed; vergelijk BA-11 en BA-12; mogelijk behoort bodem StP. 676 (Braat & Gawronski 1998, 233) tot dit kruikje	

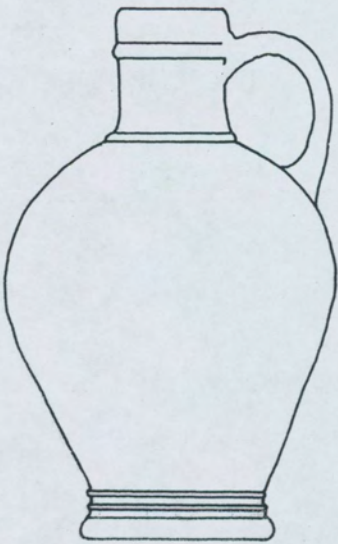
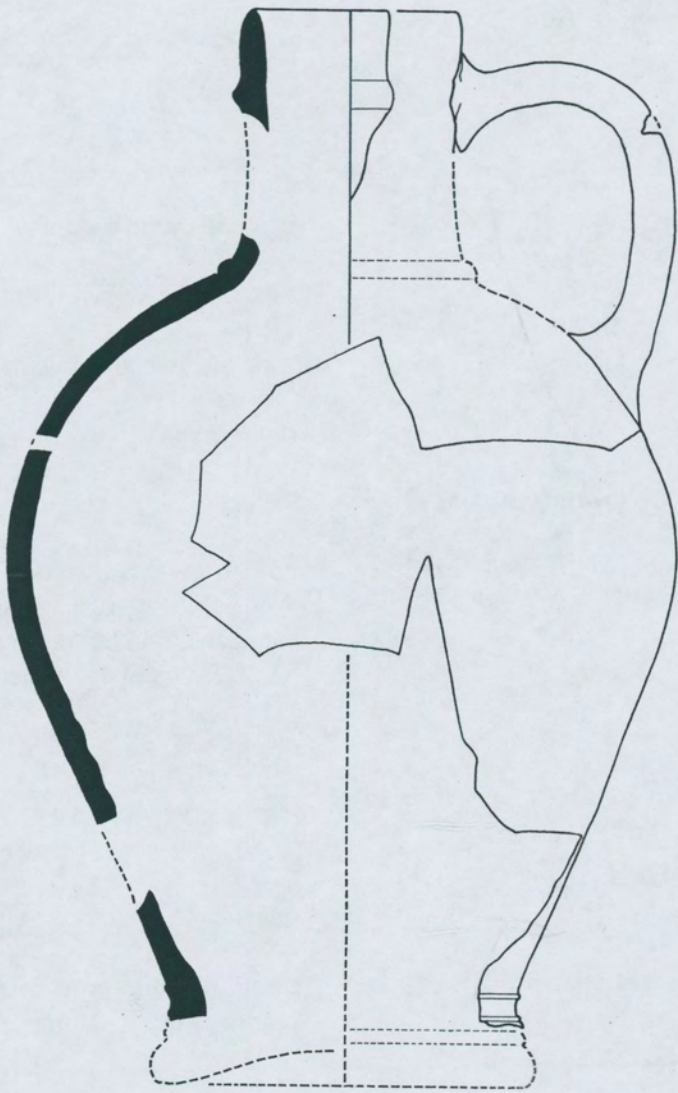
VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangels/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-14
VONDSSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, geprononceerde ribbel op nauwe hals en op overgang schouder/ hals, handgevormd lintoor	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	:	tot ca. 0,2 mm, met uitschieters tot 4 mm : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond), insluitels van 'zachter' materiaal (scherfgruis?)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	:	(niet) poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		:	buitenzijde en binnenzijde hals bruine tot oker/ grauwgele zoutglazuur met toevoeging van ijzeroxyde
OVENATMOSFEER		:	oxyderend
KLEUR		:	grauw/ rossige scherf
BIJZONDERHEDEN		:	-

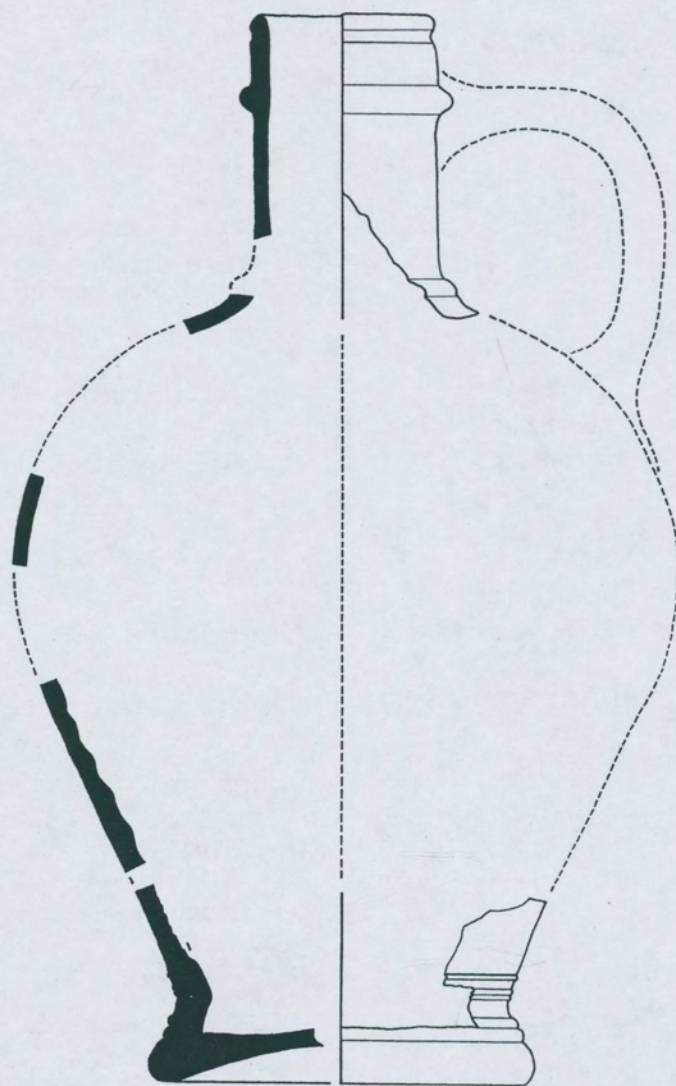
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	geschilderd t.g.v. vorstinwerking	
---------------------------	---	-----------------------------------	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	:	Westfalen?/ Rijnland? : - : voorraadkan
---------------	---	---	---

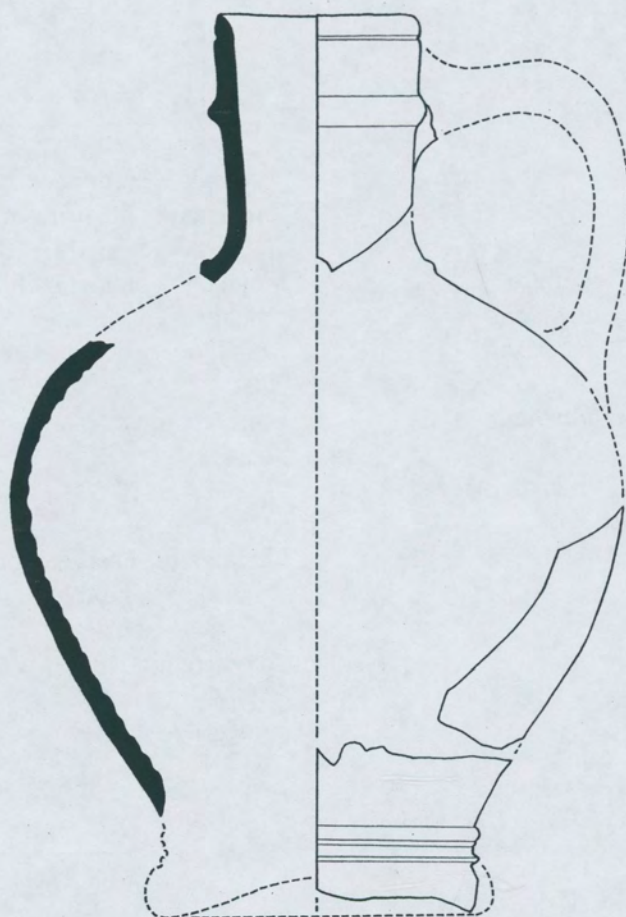
OVERIGE OPMERKINGEN	:	lijkt geen steengoed, vergelijkbaar met BA-15	
---------------------	---	---	--

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-15
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, holle bodem	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: (niet) poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde bovenaan waarschijnlijk donkerbruine, naar beneden toe overgaand naar okergeel/ grauwe zoutglazuur onder toevoeging van ijzeroxyde, leksporen op onderste helft; binnenzijde rossig	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: rossig/ grauwe scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: geschilderd t.g.v. vorstinwerking; nauwelijks gebruiksslijtage aan randen van bodem	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Westfalen?/ Rijnland? : - : voorraadkan	
OVERIGE OPMERKINGEN		: lijkt geen steengoed; vergelijkbaar met BA-14	

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-16
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, holle bodem, scherpe draairingen aan binnenzijde	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm, met enkele uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond), uitschieters 'zachter' materiaal (scherfgruis?)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: (niet) poreus : hard : slierig baksel	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde bruin tot okergeelachtige glanzende zoutglazuur (gedeeltelijk sinaasappelhuid), binnenzijde geelgrauw/ rossig gevlekt	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: grijs/ grauwegele scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: geschilderd t.g.v. vorstinwerking	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Westfalen?/ Rijnland? : - : drink-/ voorraadkan	
OVERIGE OPMERKINGEN		: lijkt geen steengoed	

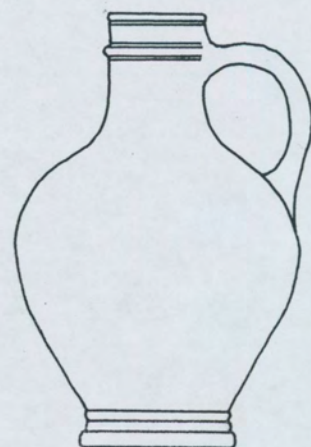
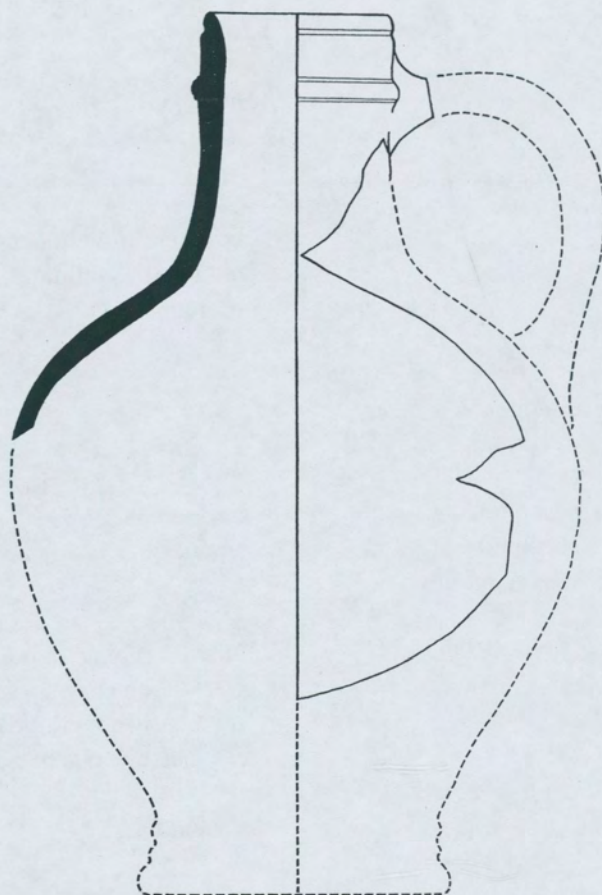
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk	BA-17
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid, geprononceerd ribbel op nauwe hals, binnenzijde draairingen, oor handgevormd
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm, mogelijk uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: (niet) poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde okergeel/ bruine zoutglazuur (sinaasappelhuid)
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: geelgrijze scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: -
---------------------------	-----

TOESCHRIJVING	productiecentrum	: Westfalen?/ Rijnland?
	datering	: -
	functie	: voorraad-/ drinkkan

OVERIGE OPMERKINGEN	: lijkt geen steengoed
---------------------	------------------------

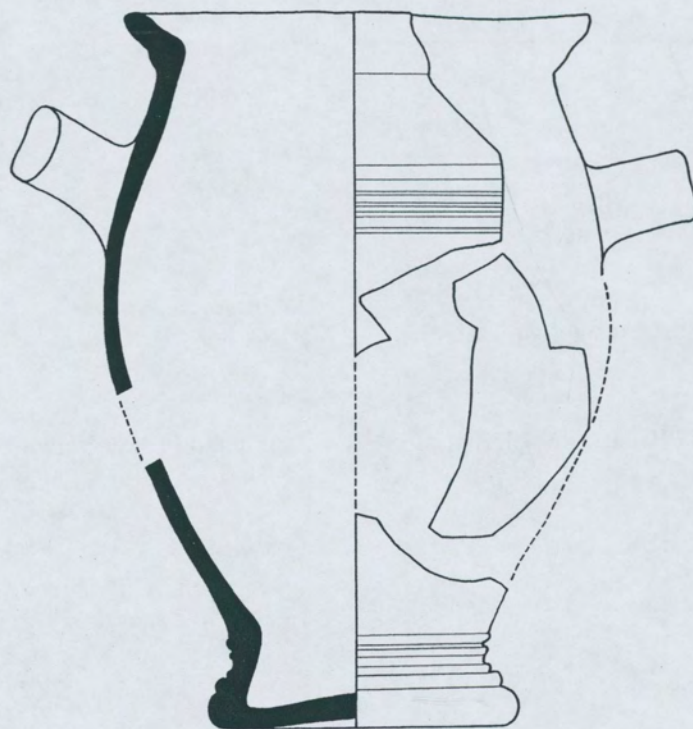
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-18
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	Br. & Ga. 1998, 233 en 236, 24570-44, 24570-44-1 en 24570-45-1	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, holle bodem, geprofileerde uitstaande rand met dekselinlaat; twee opstaande horizontale lintoren	
VERSCHRALING	grootte	:	-
	dichtheid	:	-
	materiaal	:	-
STRUCTUUR	porositeit	:	niet poreus
	hardheid	:	zeer hard
	bijzonderheden	:	-
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	buiten- en binnenzijde geheel glanzend oker/ groenachtig grijze zoutglazuur (buitenzijde fijne sinaasappelhuid); scherpe versieringsgroeven ter plaatse van grootste omtrek/ oren	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	grijs gele scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	op binnenzijde bodem en op rand- en wandscherf (2 x 1314B) teer	
---------------------------	---	--	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum	:	Rijnland
	datering	:	-
	functie	:	inmaak-, zout- of mosterdpot

OVERIGE OPMERKINGEN	:	steengoed	
---------------------	---	-----------	--

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-19
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid, aftreksporen op bodem
VERSCHRALING	grootte	: -
	dichtheid	: -
	materiaal	: -
STRUCTUUR	porositeit	: niet poreus
	hardheid	: zeer hard
	bijzonderheden	: -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde okergrauwgele zoutglazuur, binnenzijde rossig/ geel
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: lichtgrijze scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

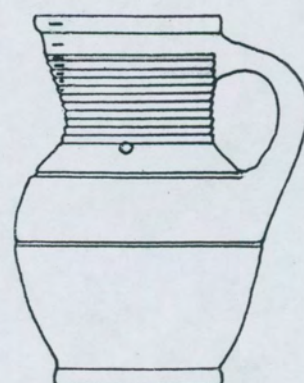
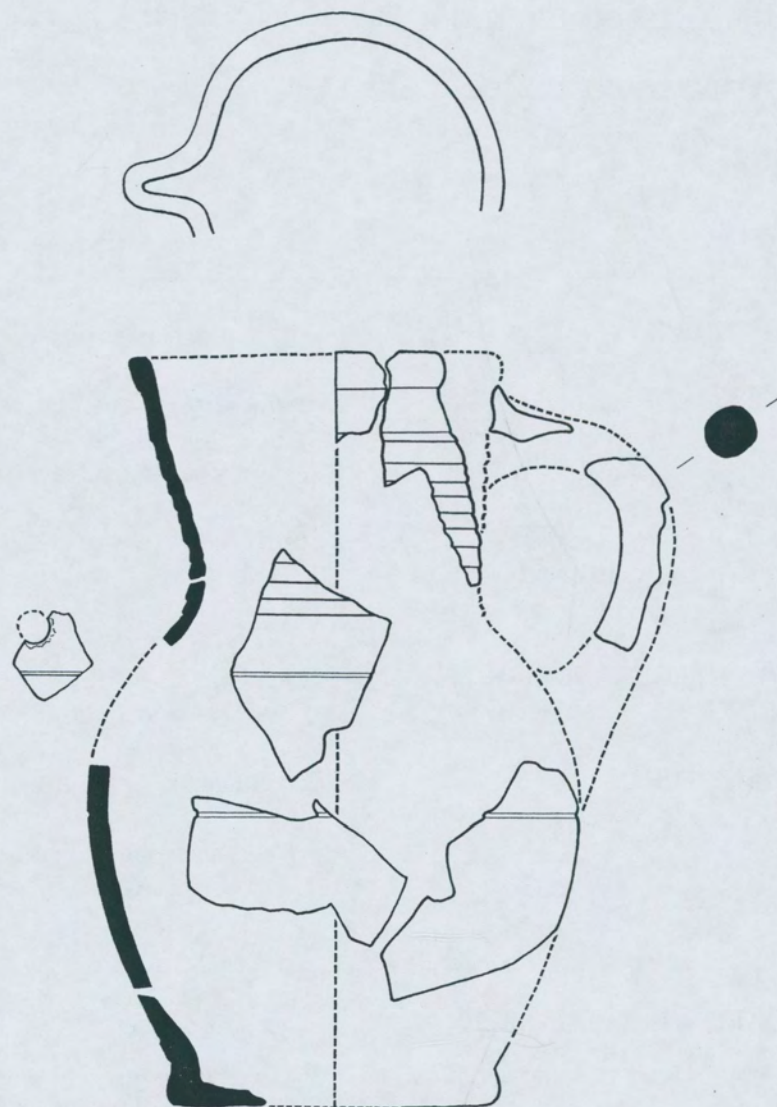
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: geschilferd t.g.v. vorstinwerking
---------------------------	-------------------------------------

TOESCHRIJVING	productiecentrum	: Rijnland
	datering	: -
	functie	: zalfpotje

OVERIGE OPMERKINGEN	: steengoed; diameter bodem ca. 4 cm; niet getekend
---------------------	--

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-20
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	
VORMTECHNIEK	: gedraaid	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: - : - : -
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: niet poreus : zeer hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: bodem grijze zoutglazuur; binnenzijde helder okergeel
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: grauwegele scherf
BIJZONDERHEDEN		: -
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: geschilderd t.g.v. vorstinwerking
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: Rijnland : - : zalfpotje
OVERIGE OPMERKINGEN		: steengoed; bodem diameter ca. 4 cm; niet getekend

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-21
VONDSSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, vlakke bodem, naar beneden uitstaande scherpe draairingen op hals, handgevormd oor	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,2 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: buitenzijde waarschijnlijk geheel/ grotendeels dunne engobepap; geheel transparante loodglazuur, buitenzijde door toevoeging van kopperoxyde groen	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: rood	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: meeste glazuur, engobe en scherven geschilderd t.g.v. vorstinwerking; wandscherfje (249) met vermoedelijk direct onder de hals een later ingeboord gaatje, vettige aanslag op scherven	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: onbekend, noord-Europa? : - : (drink)kannetje	
OVERIGE OPMERKINGEN		: -	

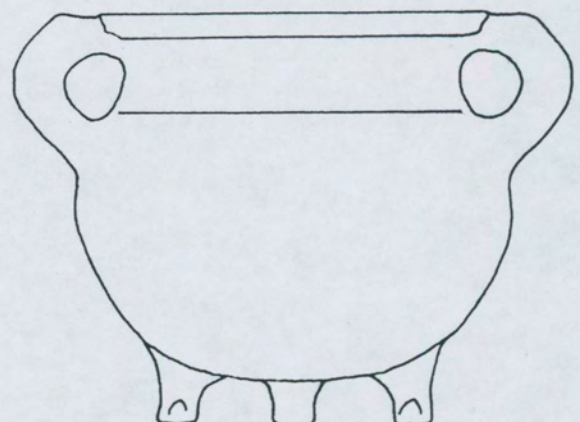
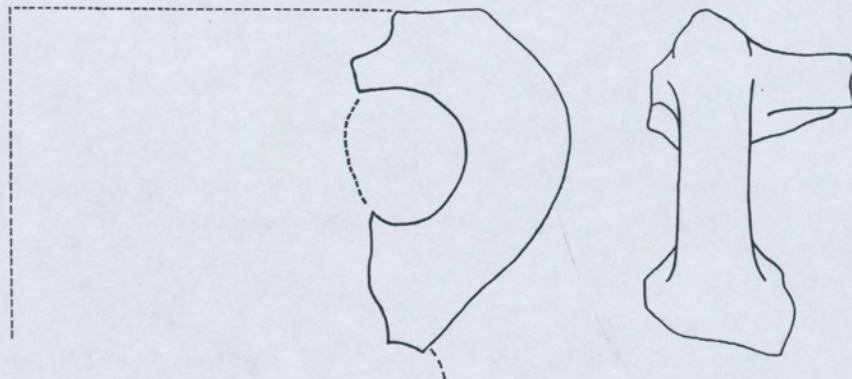
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk BA-22	
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid, handgevormde pootjes en worstoren
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca.0,2 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde geheel, buitenzijde gedeeltelijk licht okerbruine loodglazuur
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: rode scherf, bij één oor grijze vlek in scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: geen roetsporen
---------------------------	-------------------

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : kook- of voorraadpot
---------------	---	--

OVERIGE OPMERKINGEN	: (grote) grape
---------------------	-----------------

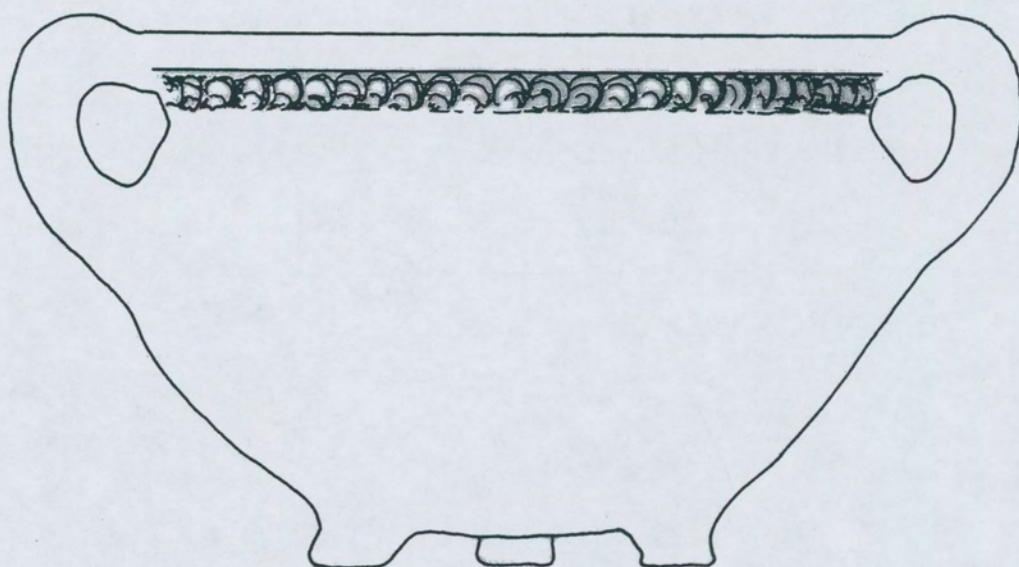
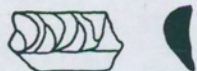
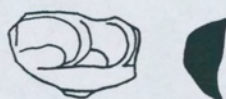
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-23
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	handgevormde applicatie met schubben (vingerindrukken)	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	:	tot ca. 0,2 mm : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	:	poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	buitenzijde transparante gele loodglazuur	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	rode scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	-	
---------------------------	---	---	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : kook- of voorraadpot
---------------	---	---	--

OVERIGE OPMERKINGEN	:	geschubde applicatie die onder de rand van een grote grape was aangebracht; diameter rand ca. 40 cm	
---------------------	---	---	--

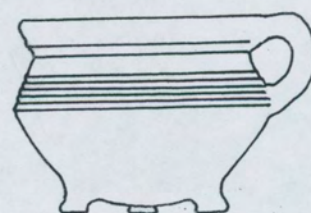
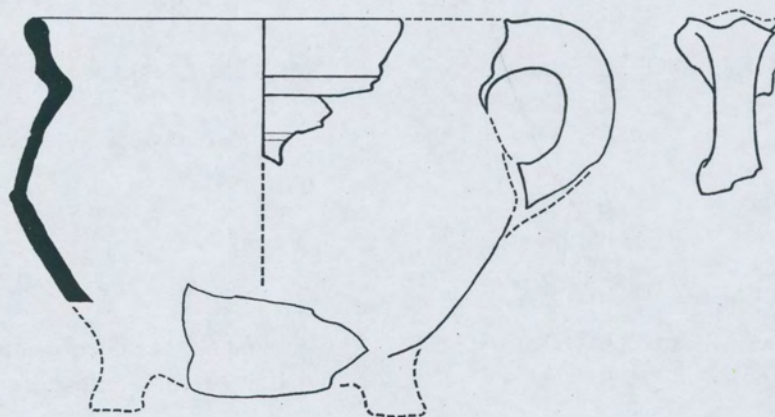
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-24
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid, dubbelconisch model, iets uitstaande rand, handgevormde pootjes en worstoor	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond) en enkele insluitsels van onbekend materiaal	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde geheel, buitenzijde gedeeltelijk donker roodbruine loodglazuur met donkere stippen	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: rode scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: buitenzijde beroet; geschilderd t.g.v. vorstinwerking	
---------------------------	--	--	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : kookpot	
---------------	---	---	--

OVERIGE OPMERKINGEN		: -	
---------------------	--	-----	--

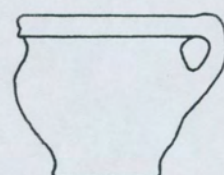
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk	BA-25
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, geprofileerde rand met schenklip, handgevormd oor en na gedraaide standing	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	:	tot ca. 0,2 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	:	poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		:	binnenzijde geheel, buitenzijde vlekken transparant okergele loodglazuur
OVENATMOSFEER		:	oxyderend
KLEUR		:	rode scherf
BIJZONDERHEDEN		:	-

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	-	
---------------------------	---	---	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : kookpotje
---------------	---	---	---

OVERIGE OPMERKINGEN	:	-	
---------------------	---	---	--

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Regionaal Museum, Archangelsk	BA-26
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: waarschijnlijk binnenzijde geheel en buitenzijde gedeeltelijk transparantgele loodglazuur
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: rode scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: -
---------------------------	-----

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : (kook?)potje
---------------	---	--

OVERIGE OPMERKINGEN	: kleine grape
---------------------	----------------

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk BA-27	
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,2 mm, mogelijk uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: waarschijnlijk binnenzijde geheel, buitenzijde gedeeltelijk transparant gele loodglazuur	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: rode scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: -	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : kookpotje?/(drink)kannetje	
OVERIGE OPMERKINGEN		: kleine grape of kannetje	

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk BA-28	
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

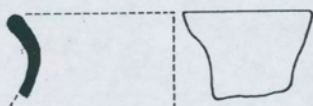
VORMTECHNIEK	:	gedraaid	
VERSCHRALING	grootte	:	tot ca. 0,1 mm
	dichtheid	:	dicht
	materiaal	:	zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit	:	poreus
	hardheid	:	hard
	bijzonderheden	:	-
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		:	binnenzijde geheel, buitenzijde gedeeltelijk transparantgele loodglazuur
OVENATMOSFEER		:	oxyderend
KLEUR		:	rode scherf
BIJZONDERHEDEN		:	-

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	-	
---------------------------	---	---	--

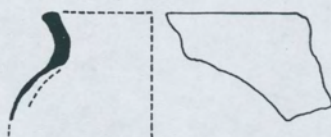
TOESCHRIJVING	productiecentrum	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden
	datering	:	-
	functie	:	kookpotje

OVERIGE OPMERKINGEN	:	kleine grape	
---------------------	---	--------------	--

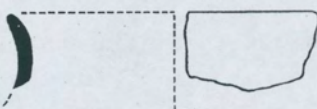
026

027

028

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-29
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	Br. & Ga. 1998, 235, 24570-43	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, handgevormd oor en standring	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	:	tot ca. 0,1 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	:	poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		:	binnenzijde geheel, buitenzijde gedeeltelijk transparant roodbruine loodglazuur met donkere stipjes
OVENATMOSFEER		:	oxyderend
KLEUR		:	rode scherf
BIJZONDERHEDEN		:	-

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	buitenzijde licht beroet	
---------------------------	---	--------------------------	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : kookpotje
---------------	---	---	---

OVERIGE OPMERKINGEN	:	oorbakje	
---------------------	---	----------	--

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk BA-30	
VONDSOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, geprononceerde draairingen op wand	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm, mogelijk uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		binnenzijde transparant okergele loodglazuur	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: rode scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: -	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : kookpotje?	
OVERIGE OPMERKINGEN		: oorbakje	

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk BA-31	
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, standring handgevormd	
VERSCHRALING	grootte	:	tot ca. 0,1 mm, mogelijk uitschieters
	dichtheid	:	dicht
	materiaal	:	zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit	:	poreus
	hardheid	:	hard
	bijzonderheden	:	-
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	-	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	rode scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	-	
---------------------------	---	---	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden
	datering	:	-
	functie	:	kookpotje?

OVERIGE OPMERKINGEN	:	oorbakje	
---------------------	---	----------	--

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-32
VONDSOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	
VORMTECHNIEK	: gedraaid, draairingen op wand, gladde bovenrand	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde transparant bruine loodglazuur
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: rode scherf
BIJZONDERHEDEN		: -
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: -
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : kookpotje?
OVERIGE OPMERKINGEN		: oorbakje

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk BA-33	
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, geprofileerde rand	
VERSCHRALING	grootte	:	tot ca. 0,1 mm, met uitschieters
	dichtheid	:	dicht
	materiaal	:	zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit	:	poreus
	hardheid	:	hard
	bijzonderheden	:	-
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	binnenzijde transparant bruine loodglazuur	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	rode scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	-	
---------------------------	---	---	--

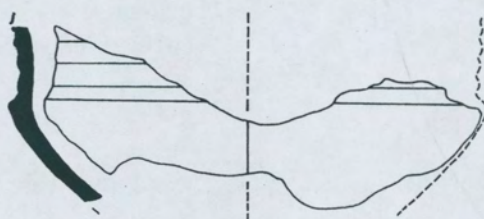
TOESCHRIJVING	productiecentrum	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden
	datering	:	-
	functie	:	kookpotje?

OVERIGE OPMERKINGEN	:	oorbakje	
---------------------	---	----------	--

029

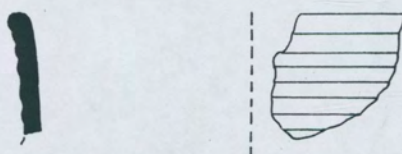
030

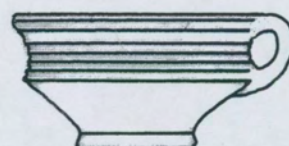
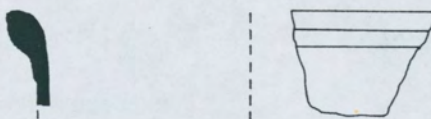
031

032

033

STANDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-34
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, iets bolle bodem, uitstaande wand met enkele brede draairingen en geprofileerde rand	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	:	tot ca. 0,2 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	:	poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		:	binnenzijde en rand transparant bruine loodglazuur
OVENATMOSFEER		:	oxyderend
KLEUR		:	rode scherf
BIJZONDERHEDEN		:	-

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	buitenzijde grotendeels (zwaar) beroet	
---------------------------	---	--	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : koekenpan/ bakpan
---------------	---	---	---

OVERIGE OPMERKINGEN	:	pan zonder pootjes; vergelijkbaar met BA-35 en BA-36	
---------------------	---	--	--

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-35
VONDSOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, iets bolle bodem, uitstaande wand met enkele brede draairingen en geprofileerde rand	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,2 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde en rand transparant bruine loodglazuur	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: rode scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: buitenzijde grotendeels (zwaar) beroet	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : koekenpan/ bakpan	
OVERIGE OPMERKINGEN		: pan zonder pootjes	

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-36
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, iets bolle bodem, uitstaande wand met enkele brede draairingen en geprofileerde rand	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,2 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde en rand transparant okerbruine loodglazuur	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: rode scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: buitenzijde grotendeels (zwaar) beroet	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : koekenpan/ bakpan	
OVERIGE OPMERKINGEN		: pan zonder pootjes	

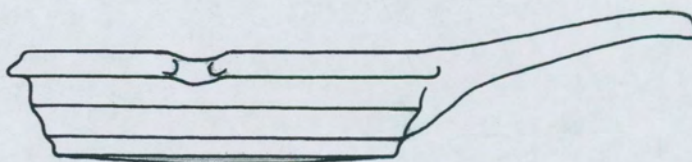
034

035

036

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-37
VONDSOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, vlakke bodem, uitstaand randje	
VERSCHRALING	grootte	:	tot ca. 0,1 mm
	dichtheid	:	dicht
	materiaal	:	zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit	:	poreus
	hardheid	:	hard
	bijzonderheden	:	-
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	binnenzijde geheel, buitenzijde lekspoor van transparant okergeelbruine loodglazuur	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	rode scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	binnenzijde sterk geschilderd t.g.v. vorstinwerking	
---------------------------	---	---	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden
	datering	:	-
	functie	:	zalfpotje

OVERIGE OPMERKINGEN	:	-	
---------------------	---	---	--

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk BA-38	
VONDSOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	
VORMTECHNIEK		: gedraaid, draairingen op binnenzijde bodem	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde geheel transparant okergele loodglazuur	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: rode scherf	
BIJZONDERHEDEN		: -	
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: -	
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : zalfpotje	
OVERIGE OPMERKINGEN		: -	

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-39
VONDSTOMSTANDIGHEDEN		: -	
DATERING		: 1596	
PUBLICATIE		: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm, mogelijk enkele uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)	
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde geheel, buitenzijde vlekken transparant okerbruine loodglazuur	
OVENATMOSFEER		: oxyderend	
KLEUR		: scherf rood	
BIJZONDERHEDEN		: -	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: buitenzijde roetaanslag	
---------------------------	--	---------------------------	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : zalfpotje	
---------------	---	---	--

OVERIGE OPMERKINGEN		: -	
---------------------	--	-----	--

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-40
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid, vlakke enigszins holle bodem
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: binnenzijde waarschijnlijk geheel transparant gele loodglazuur
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: rode scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: -
---------------------------	-----

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : zalfpotje?
---------------	---	--

OVERIGE OPMERKINGEN	: -
---------------------	-----

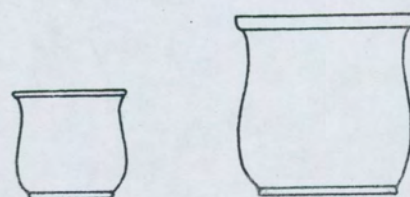
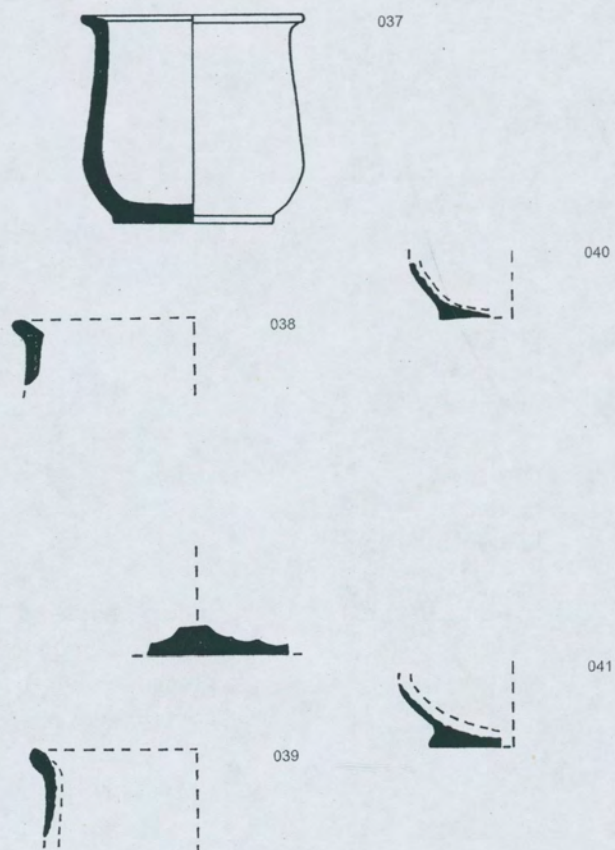
VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-41
VONDSOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid, vlakke bodem	
VERSCHRALING	grootte	:	tot ca. 0,1 mm
	dichtheid	:	dicht
	materiaal	:	zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit	:	poreus
	hardheid	:	hard
	bijzonderheden	:	-
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		:	binnenzijde waarschijnlijk geheel transparant gele loodglazuur
OVENATMOSFEER		:	oxyderend
KLEUR		:	hard
BIJZONDERHEDEN		:	-

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	-	
---------------------------	---	---	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden
	datering	:	-
	functie	:	zalfpotje?

OVERIGE OPMERKINGEN	:	-	
---------------------	---	---	--

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER		: Behouden Huys, Nova Zembla (zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR		: Regionaal Historisch Museum, Archangelsk/ Academie van Wetenschappen, Moskou BA-42, -43, -44 en -45
VONDSSTOMSTANDIGHEDEN		: -
DATERING		: 1596
PUBLICATIE		: -
VORMTECHNIEK		: gedraaid, uitstaande wand met geprofileerde rand en standlobben
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,2 mm, met uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: boven-/ binnenzijde transparant bruine tot okerbruingele loodglazuur en/ of engobe met groene loodglazuur door toevoeging van koperoxyde
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: rode scherf
BIJZONDERHEDEN		: -
SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN		: sterk geschilderd en gebarsten t.g.v. vorstinwerking
TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : bord/ dienschaal?
OVERIGE OPMERKINGEN		: rand- en wandscherven en enkele standlobben van tenminste vier exemplaren, waarvan twee met engobe en groen fond; geen tekeningen

VINDPLAATS EN VONDSNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-46
VONDSSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid	
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	:	tot ca. 0,1 mm, mogelijk uitschieters : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	:	poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		:	bovenzijde transparant okerbruine loodglazuur
OVENATMOSFEER		:	oxyderend
KLEUR		:	rode scherf
BIJZONDERHEDEN		:	-

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	-	
---------------------------	---	---	--

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : vergiet of lekschaal
---------------	---	---	--

OVERIGE OPMERKINGEN	:	twee kleine scherfjes met een gaatje; niet getekend	
---------------------	---	---	--

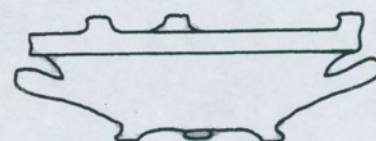
VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-47
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	

VORMTECHNIEK		: handgevormd
VERSCHRALING	grootte dichtheid materiaal	: tot ca. 0,1 mm : dicht : zand, overwegend kwarts (afgerond)
STRUCTUUR	porositeit hardheid bijzonderheden	: poreus : hard : -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: -
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: rode scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: -
---------------------------	-----

TOESCHRIJVING	productiecentrum datering functie	: lokaal, Noordelijke Nederlanden : - : komfoor? of vetvanger onder vergiet of lekschaal
---------------	---	--

OVERIGE OPMERKINGEN	: horizontaal worstoor met schuine wandaanzet; vergelijk CMA Aflevering 6 (Spitsbergen), 037
---------------------	---

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	:	Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	:	Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-48
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	:	-	
DATERING	:	1596	
PUBLICATIE	:	-	

VORMTECHNIEK	:	gedraaid/ handgevormd	
VERSCHRALING			
grootte	:	?	
dichtheid	:	?	
materiaal	:	?	
STRUCTUUR			
porositeit	:	poreus	
hardheid	:	hard	
bijzonderheden	:	-	
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING	:	witte engobe en tinglazuur	
OVENATMOSFEER	:	oxyderend	
KLEUR	:	grauwgeel/ witte scherf	
BIJZONDERHEDEN	:	-	

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	:	-	
---------------------------	---	---	--

TOESCHRIJVING			
productiecentrum	:	lokaal, Noordelijke Nederlanden	
datering	:	-	
functie	:	brandewijn-/ papkom	

OVERIGE OPMERKINGEN	:	majolica; tot slechts één centimeter grote scherfjes en stukjes engobe met glazuur, waarvan enkele van oor/ handgreepje; niet getekend	
---------------------	---	--	--

VINDPLAATS EN VONDSTNUMMER	: Behouden Huys, Nova Zembla	(zie lijst)
BEWAARPLAATS EN INVENTARISNR	: Academie van Wetenschappen, Moskou	BA-49
VONDSTOMSTANDIGHEDEN	: -	
DATERING	: 1596	
PUBLICATIE	: -	

VORMTECHNIEK		: gedraaid
VERSCHRALING	grootte	: ?
	dichtheid	: ?
	materiaal	: ?
STRUCTUUR	porositeit	: poreus
	hardheid	: hard
	bijzonderheden	: -
OPPERVLAKTEBEHANDELING EN VERSIERING		: engobe met donkerblauwe en polychrome decoratie en tinglazuur
OVENATMOSFEER		: oxyderend
KLEUR		: grauwege/ witte scherf
BIJZONDERHEDEN		: -

SECUNDAIRE VERSCHIJNSELEN	: -
---------------------------	-----

TOESCHRIJVING	productiecentrum	: lokaal, Noordelijke Nederlanden
	datering	: -
	functie	: bordje(s)

OVERIGE OPMERKINGEN	: kleine scherfjes van één of twee kleine majolica bordjes; in het geval van twee stuks mogelijk één met blauwe de andere met polychrome decoratie; niet getekend
---------------------	--

LIJST VAN VONDSTNUMMERS PER INVENTARISNUMMER

- BA-1 185, 192, 7x 221, 265, 292, 325, 2x 401, 402, 1024A, 1601, 24570/21 b, 24570/24 a, 24570/24 g, 24570/24 9, 24570/46 8, 24570/472, 24570/ 47 b, 25903/88.2, 27834/74-22
- BA-2 2x 105, 276, 380, 1066, 1109 D, 2x 1110 E, 1144, 9x 1177 j, 1203 B, 1221 A, 1229 E, 1267 A, 4x 1337D, 2x 1601, 24570-84?, 25903/82-1, 25903/82-15, 5903/82-16, 25903/82-17, 25903/82-18, 25903/82-27
- BA-3 D6/5, 22, 2x 117, 146 e, 183, 192, 195, 200, 239, 5x 241, 249, 6 x 265, 2x 268, 2x 292, 331, 346, 2x 355, 2x 364, 3x 381, 382, 402, 404, 3x 408, 1005 b, 1065, 1110 E, 1119 F, 1162 A, 1166 D, 1177 E, 1177 g, 1177 j, 1192 e, 1194 A, 1196 B, 1221 A, 1229 E, 1267A, 4x 1274 E, 1298 A, 1303 H, 2x 1337 D, 6x 1601, 2x 24570/42, 24570/42-4, 24570/42-5, 24570/42-9, 24570/42-11, 24570/42-12, 24570/42-14, 24570/42-16, 24570/42-24, 24570/42-25, 24570/42-30, 24570/42-32, 25903/82-2, 25903/82-4, 25903/82-8, 25903/82-9, 25903/82-10, 25903/82-12, 25903/82-13, 25903/82-19, 25903/82-20, 25903/82-23, 25903/82-24, 2x 25903/82-25, 25903/82-28, 25903/82-29, 25903/82-30, 27834/74-6, 27834/74-8, 27834/74-10
- BA-4 1, 22, 0080, 130, 22x 156, 184, 200, 241, 249, 2x 265, 331, 1018 E, 1028 A, 1140 E, 1211 A, 3x 1221 A, 2x 1224 C, 5x 1601, 1644, 24570/42-1, 24570/42-2, 24570/42-3, 24570/42-6, 24570/42-10, 24570/42-13, 24570/42-17, 24570/42/18, 24570/42-22, 24570/42-23, 24570/42-25, 24570/42-26, 24570/42-27, 24570/42-28, 24570/42-29, 24570/42-31, 25903/82-3, 25903/82-6, 25903/82-7, 25903/82-11, 25903/82-14, 25903/82-22
- BA-5 Len.674 en 675 (Miloradovich 1933) mogelijk + 229, 1057, 2x 1221 A, 1601
- BA-6 4x 123, 131, 132, 221, 224, 257, 268, 356, 3x 357, 6x 381, 1112 B, 1119 F, 1140 E, 1150 B, 4x 1157 D, 1162 A, 2x 1165 I, 1182 A, 1211 F, 19x 1221 A, 3x 1601, 25903/85-20, 27834/74-3, 27834/74-5, 27834/74-15, 27834/74-20, 27834/74-21
- BA-7 2x 123, 2x 229, 238, 240, 381, 1028 A, 3x 1043, 1043 A, 1104 A, 2x 1132 C, 1157 D, 1211 F, 1221 A, 1267 A, 24570/44-2, 24570/47-1, 24570/47-2, 24570/47-?, 24570/48-1, 24570/?, 25903/83-3
- BA-8 2, 3, 72, 4x 73, 86, 88, 108, 150, 5x 286, 292, 1006 A, 1039 A, 3x 1101 E, 1112 B, 1119 F, 3x 1132 C, 3x 1135 E, 10x 1267 A, 2x 1270 E, 5x 1273 I, 1274 E, 2x 1278 C, 1293 B, 5x 1297, 17x 1300 C, 7x 1303 H, 1304 A, 1310 A, 1314 A, 1318 F, 5x 1601
- BA-9 239, 357, 1104 B, 2x 1112 B, 3x 1132 C, 1166 D, 1172, 1601, 27834/74-3
- BA-10 2x 89, 111, 2x 130, 286, 1033 E, 1224 C, 1274 E, 1278 C, 1300 C, 24570/44-5, 3x 25903/83-4, 25903/88-1
- BA-11 NM 7678 (Carlsen 1871)
- BA-12 25903/89 + waarschijnlijk 2x 1221 A, 1274 E, 1601

BA-13	6x 240, 277, 381, 6x 1143, 1157 D, 1165 I, 2x 1172 I, 2x 1221 A, 24570/44-4, 25903/88-10
BA-14	1109 D, 1144, 1221 A, 1601, 25903/83-1, 25903/83-2, 25903/85-1, 25903/85-2, 25903/85-3, 25903/85-4, 25903/85-5, 25903/85-6, 25903/85-7, 2x 25903/85-8, 25903/85-9, 25903/85-10, 25903/85-11, 25903/85-12, 25903/85-13, 25903/85-14, 25903/85-15, 25903/85-17, 25903/85-18, 25903/85-19, 25903/85-21, 25903/85-22, 25903/85-23, 25903/85-24, 25903/85-25, 25903/88-3, 25903/88-5, 25903/88-8, 25903/88-9, 27834/74-9, 27834/74-18
BA-15	2x 130, 5x 1033 E, 2x 1034 C, 3x 1096 F, 9x 1109 D, 7x 1110 E, 1112 B, 1132 C, 6x 1144, 1157 D, 1165 I, 2x 1177 J, 2x 1197 D, 7x 1221 A, 1229 E, 1276 A, 1601 + mogelijk 25903-88 (hals)
BA-16	4, 131, 154, 221, 257, 2x 356, 357, 3x 381, 402, 1043/1043 A, 1104 A, 2x 1119 F, 8x 1132 C, 2x 1157 D, 5x 1165 I, 116 D, 4x 1172, 1177 J, 1218 C, 2x 1221 A, 1300 C, 4x 1601, 25903/82-21, 25903/88-1, 25903/88-3, 25903/88-6, 27834/74-2, 27834/74-13, 27834/74-17, 27834/74-19, 27834-24, 27834/
BA-17	24570/46-1, 24570/46-2, 24570/47-3, 25903/84-1, 25903/84-2, 25903/84-3, 25903/84-5, 25903/84-7, 25903/84-8, 25903/84-24?
BA-18	3x 1221 A, 3x 1265 B, 1268 C, 4x 1273 I, 2x 1314 B, 24570/44-1, 24570/44-3, 24570/44-4?, 24570/44-7?, 24570/45-1, 24570/45-2, 24570/48-2, 24570/48-3, 24570/48-6, 24570/48-7, 24570/48-8, 24570/48-9
BA-19	2x 1187 F, 1197 D, 1221 A, 1236 C, 1254 E, 2x 1256 B
BA-20	1132 C, 1603
BA-21	108, 3x 123, 3x 132, 3x 154, 184, 2x 185, 193, 249, 6x 257, 5x 265, 2x 286, 2x 292, 355, 396, 2x 402, 24570/43-3, 24570/43-6, 24570/43-17, 24570/43-19, 25903/87-8, 27834/71-41, 27834/71-45, 27834/71-51, 27834/72-13, 27834/72-36, 27834/72-38, 27834/72-46, 27834/72-65, 27834/72-71, 27834/72-74
BA-22	25903/87-9, 25903/87-10, 25903/87-12, 27834/72-53
BA-23	8, 364, 1056 A, 27834/72-63
BA-24	4x 1197 D, 1233 C, 4x 1329 C, 24570/43-4, 25903/87-11, 27834/72-4, 27834/73-1, 27834/73-2, 27834/73-8, 27834/73-10, 27834/73-11, 27834/73-14, 27834/73-15, 27834/73-16, 27834/73-17, 27834/73-18, 27834/73-20, 27834/73-21, 27834/73-22, 27834/73-23
BA-25	25903/87-2, 27834/72-28, 27834/72-32, 27834/72-60
BA-26	27834/72-12
BA-27	27834/72-29
BA-28	27834/72-48

BA-29	3x 1110 E, 1229 E, 1356 B, 24570/43-2, 25903/87-3, 25903/87-6, 25903/87-7, 27834/73-5, 27834/73-9, 27834/73-12
BA-30	27834/72-2, 27834/72-4a, 27834/72-61
BA-31	25903/87-4, 27834/72-72, 27834/73-6
BA-32	224, 27834/73-13, 27834/73-19
BA-33	27834/73-3
BA-34,	10x 61, 14x 73, 3x 88, 105, 2x 123, 156, 13x 286, $\pm 5x$ 292, 297, 2x 1026 A, $\pm 15x$ t/ m
BA-36	1046 E, $\pm 10x$ 1187 E, $\pm 10x$ 1194 A, $\pm 10x$ 1195 B, 9x 1236 C, 3x 1267 A, $\pm 5x$ 1269 A, $\pm 15x$ 1303 H, $\pm 15x$ 1310 A, 1314 A, $\pm 20x$ 1601, 24570/43-5, 24570/43-7, 24570/43-8, 24570/43-9, 2x 24570/43-10, 24570/43-11, 24570/43-15, 24570/43-16, 24570/48-10, 25903/87-1, 27834/71-42, 27834/72-1, 27834/72-27, 27834/72-27, 27834/72-33, 27834/72-39, 27834/72-49, 27834/72-67, 27834/72-69
BA-37	1248
BA-38	24x 393, 12x 1379 D, 5x 1020 B, 2x 1036, 27834/72-35, 27834/72-45
BA-39	3x 359
BA-40	5x 1020 B
BA-41	3x 1036 A
BA-42	4x 88, 37x 105, $\pm 50x$ 123, $\pm 50x$ 1005 B, $\pm 30x$ 1018E, $\pm 10x$ 1046 E, $\pm 30x$ 1101 E, t/ m
BA-45	$\pm 40x$ 1126, $\pm 20x$ 1182, 16x 1192, 4x 1268 C, 40x 1270 E, 25x 1272 C, $\pm 30x$ 1273 I, $\pm 20x$ 1279 A, $\pm 50x$ 1298, $\pm 10x$ 1300c
BA-46	1298, 1300 C
BA-47	1119 F
BA-48	108, 119, 174, 350, 459, 1005, 3x 1006 B, 2x 1108, 1132, 1195 C, 1221 A, 5x 1274 C, 1310 A
BA-49	72, 86, 172, 2x 1601